

Socioekonomisk analys Småland med öarna (ESF)

Innehåll

Den övergripande utvecklingen 2007-2013	2
Kompetensförsörjning och demografi	4
Den regionala ekonomin och näringslivets utveckling och utformning.....	11
Sysselsättning och arbetslöshet	20
Hälsa och socioekonomi.....	29
Befolkningens utbildningsnivå och framtidsyrken	31
Källor.....	37
Statistikbilaga	39

Den övergripande utvecklingen 2007-2013

Den gångna strukturfondsperioden, 2007-2013, inleddes med en högkonjunktur för att mynna ut i en långdragen lågkonjunktur. När finanskrisen briserade kom särskilt den exportintensiva industrin att påverkas negativt, och följden för Småland med öarna, som har ett högt industriberoende, har varit en svag tillväxt och hastigt ökande arbetslöshetsnivåer.

Strukturella förändringar, eller strukturomvandlingar, är egentligen ett positivt fenomen; genom kreativ förstörelse skapas någonting nytt ur det gamla, och det nya är i regel mer effektivt och värdeskapande än det som tidigare upptog arbetskraftens tid och förmågor. Att yrken försvinner, antingen som en följd av automatisering eller outsourcing, är en del av den ständiga produktivitetsutveckling som är finns inbyggd i det ekonomiska systemet. När något lägger ner, skapas utrymme för de resurser som fanns uppbundna i verksamheten att användas inom mer produktiva näringar, och på sikt innebär detta en ständigt pågående progression. Enkelt sagt innebär utflyttade yrken att de hamnat på ett ställe där resurserna gör mest nytta.

Men även om strukturomvandlingar på sikt är positiva och också nödvändiga för ekonomins förnyelse kan omställningsperioden vara besvärande för den enskilde och vissa geografier. Det finns nämligen inga garantier för att platser som drabbas av nedläggningar också kommer vara den geografi där nya konkurrenskraftiga näringar växer fram, vilket leder till regionala obalanser. För den enskilde kan omställningsperioden vara besvärande, då dennes kompetenser inte längre är vad som efterfrågas, utan istället krävs vidareutbildning för att kunna få arbete inom de nya näringar som växer fram.

Även om resonemanget ovan kan synas abstrakt har den senaste strukturfondsperioden visat hur en strukturomvandling påverkar en geografi som Småland med öarna. Svaga exportmarknader har resulterat i en negativ sysselsättningsutveckling inom den för regionen så viktiga och stora tillverkningssektorn. Parallellt har nya yrken växt fram inom andra näringar, samtidigt som kompetenskraven inom industrin ökat, och antalet enklare instegsyrken minskat. Denna tilltagande specialisering har det gemensamt att kraven på individens kompetensnivå ökar.

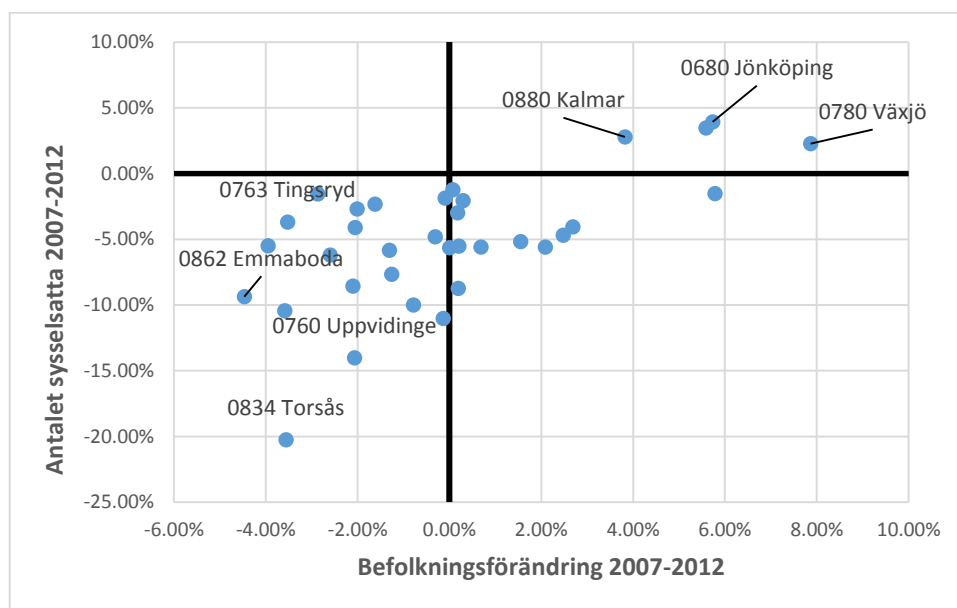

Diagram: Utvecklingen i Småland med öarna, 2007-2012

Sambandet mellan befolknings- och sysselsättningsutveckling är ett av de starkaste och mest grundläggande som finns att tillgå inom regional utveckling. Vid en samkörning av dessa två variabler, med kommunerna inom Småland med öarna som redovisningsenheter, framträder en högst differentierad bild över den inomregionala utvecklingen under den senaste strukturfondsperioden. Den enkla beskrivningen är att de större kommunerna, eller residensstäderna, har haft en starkare tillväxt än de mindre geografierna. Antalet sysselsatta har endast ökat i de större kommunerna, med Mörbylånga som undantag, vilket antyder en generell tendens; befolkningsdensitet sammanhänger med tillväxt, och sambandet har kommit att understrykas under de senaste åren.

Tillväxtskillnaderna mellan de större och mindre geografierna inom regionen reser flera utmaningar, inte minst vad gäller den framtida kompetensförsörjningen. Mindre kommuner har av tradition haft en högre andel sysselsatta inom konjunkturkänsliga branscher inom industrin, detta som en följd av att det är mer lönsamt att placera ytkrävande verksamheter utanför urbana miljöer. Men utvecklingen att allt färre arbetar inom lågteknologisk industri har medfört betydande inomregionala obalanser, då de nya sysselsättningstillfällena primärt inte vuxit fram där de gamla försvunnit, utan dessa har främst kommit att uppstå i mer urbana miljöer.

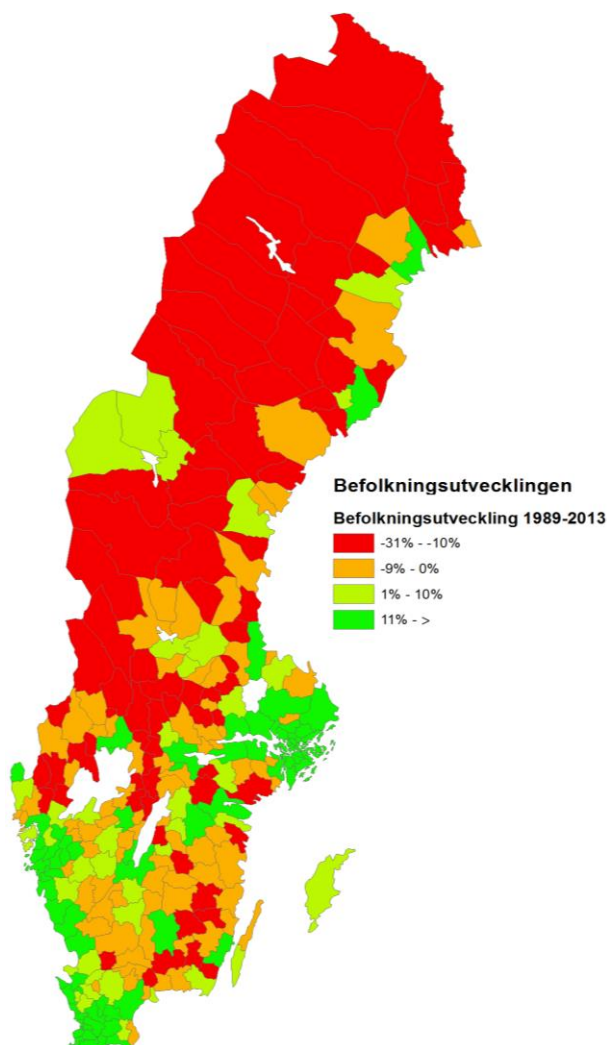
Att antalet tjänster inom industrin minskat förhållandevis kraftfullt under de senaste åren har inneburit att Småland med öarna har haft en av rikets svagaste sysselsättningsutvecklingar. Främst är det Kronoberg och Jönköping som har haft en svag utveckling, Kalmar har haft en något bättre, samtidigt som andelen sysselsatta i Gotland har ökat. Fortfarande har dock, relativt sett, regionen en hög sysselsättningsnivå, men senare års utveckling, med en ökande arbetslöshet och obalanserad inomregional utveckling, har belyst regionens centrala framtidsutmaningar som följer med den omställnings som är pågående.

För den enskilde har det ökade förändringstrycket medfört att grupper med svag etablering på arbetsmarknaden har fått än svårare att inträda på arbetsmarknaden. En viktig grupp i detta sammanhang är utrikes födda, som har stått för regionens befolknings- och sysselsättningstillväxt, men som fortsatt har en långt lägre sysselsättningsgrad än inrikes födda. För de mindre kommunerna, som generellt sett under lång tid haft ett sviktande befolkningsunderlag, har invandringen varit en betydande komponent för att balansera de demografiska framtidsutmaningarna, men fortsatt är en central utmaning att öka gruppens inträde på de lokala arbetsmarknaderna.

Lågkonjunkturen har även bidragit till att ungdomars entré på arbetsmarknaden har försvårats och fördröjts. Den stora gruppen nittiotialister, som nu står i begrepp att inträda på arbetsmarknaden, har mött en lokala arbetsmarknad med få instegsjobb och förhållandevis svag anställningsvilja. Paradoxen är dock att arbetsgivare inom regionen inte sällan har anställningsbehov, men främst efterfrågas högkvalificerade kunskaper, ett exempel på detta är att det råder ett överskott på montörer inom industri, men ett upplevt underskott på ingenjörer. Matchningsproblematiken är således fortsatt en central utmaning, och den ökade graden av specialiseringen har kommit att öka betydelsen av denna faktor än mer. Inte minst kommer matchningen att vara avgörande i framtiden, då allt färre – särskilt i mindre kommuner – ska försörja allt fler som en följd av en allt mer åldrande befolkning.

Kompetensförsörjning och demografi

Det finns tre strategier för att lyckas med kompetensförsörjningen 1) få människor att flytta till en plats, 2) få människor att pendla till en plats, 3) få den redan tillgängliga arbetskraften att vidareutbilda sig för att motsvara de kriterier som omgärdar de yrken som finns tillgängliga på den lokala arbetsmarknaden. I detta avsnitt är fokus på Småland med öarnas förutsättningar vad gäller den första delstrategin, nämligen att attrahera människor att bo och verka inom regionens olika delar.

Karta: Befolkningsutveckling i Sverige, 1989-2013

Det finns flera studier som undersöker varför vissa platser är mer attraktiva än andra, och inte sällan mäts graden av attraktivitet genom befolkningsutveckling. Ur ett större perspektiv är det tydligt att befolkningsutvecklingen i Sverige har präglats av stora skillnader mellan små och stora geografier. Storstäder tillsammans med regionala centrumstäder har under de senaste decennierna haft en iögonfallande befolkningsökning, och parallellt med denna utveckling har befolkningen i mer perifera kommuner och orter i varierande utsträckning minskat. Det finns givetvis nyanser i utvecklingen, exempelvis har mindre kommuner, inte sällan definierade som

förortskommuner, närbelägna större arbetsmarknader, haft en god befolkningsutveckling.

Slutsatserna i de attraktivitetsstudier som genomförts, med syftet att förklara senare decenniernas befolkningsutveckling, har varit att människors möjlighet till försörjning är en grundläggande faktor för att förstå varför vissa platser växer samtidigt som andra minskar. För att människor ska söka sig till en specifik plats måste där finnas möjlighet till arbete eller studier. Att befolkningen ökar i storstäder och regionala centrumstäder kan därför förstås utifrån att dessa geografier har haft en gynnsam sysselsättningstillväxt samtidigt som att allt fler väljer att studera vidare på högskolenivå, vilket medfört en flyttkedja, tydligt präglad av en ortshierarki, där ungdomar flyttar från mindre kommuner till större städer där inte sällan universiteten finns förlagda. Återflyttningsgraden till de mindre geografierna har sedan visat sig vara förhållandevis låg, vilket fått till konsekvens att mindre kommuner har haft en besvärande demografisk utveckling, samtidigt som större geografier har fått en, relativt sett, mer gynnsam demografisk struktur.

	Befolkning	Andel av rikets befolkning	Andel kvinnor	Befolkningsutveckling 2000-2013	Andel utlandsfödda
Riket	9644864	100%	50.1%	8.6%	15.9%
Stockholms län	2163042	22.4%	50.4%	18.6%	22.6%
Västsverige	1921924	19.9%	50.1%	8.6%	15.0%
Östra Mellansverige	1605347	16.6%	50.0%	7.6%	14.7%
Sydsverige	1426826	14.8%	50.3%	11.5%	18.0%
Norra mellansverige	829134	8.6%	49.9%	-0.4%	10.2%
Småland med öarna	819426	8.5%	49.8%	2.8%	12.5%
Övre Norrland	510548	5.3%	49.4%	-0.3%	9.1%
Mellersta Norrland	368617	3.8%	49.9%	-2.1%	8.2%
Jönköpings län	341235	3.5%	49.9%	4.1%	13.7%
Kalmar län	233874	2.4%	49.9%	-0.6%	10.0%
Kronobergs län	187156	1.9%	49.5%	6.0%	15.6%
Gotlands län	57161	0.6%	50.3%	-0.3%	5.1%

Tabell: Folkmängd och befolkningssammansättning, 2013.

Småland med öarna är en av, sett till befolkningsmängd, de mindre NUTS-2 regionerna i Sverige och vid utgången av 2013 bodde 8,5 procent av rikets invånare i regionen. Den största andelen av regionens befolkning lever i Jönköping, följt av Kalmar, Kronoberg samt Gotland, som är rikets minsta län sett till befolkningsmängd. Jämfört med riket är andelen kvinnor och utlandsfödda av befolkningen lägre i Småland med Öarna. Regionen har sedan 2000 haft en svagare befolkningsutveckling än riket och de södra regionerna, men en starkare än de norra regionerna.

Det bor färre kvinnor än män i tre av de fyra län som utgör Småland med öarna; undantaget är Gotland. Detta förhållande vittnar om att de tre Smålandslänen har ett förhållandevis traditionellt genuskontrakt, vilket innebär att de industribetonade arbetsmarknaderna i dessa län främst sysselsätter män, vilket föranleder kvinnor som i högre utsträckning än män studerar att söka sig vidare till arbetsmarknadsregioner

utanför regionens gränser. Gotland å andra sidan har ett mer otraditionellt genuskontrakt som en följd av en stor turism- och servicesektor som inte är lika mansdominerad som de mer traditionella näringar som primärt utgör näringslivsbasen i Smålandslänen.

Den positiva befolkningsutveckling som har skett i regionen under tidsperioden 2000-2013, har skett i Jönköping och Kronoberg. Det är med andra ord Gotland och Kalmar som har haft en negativ befolkningsutveckling under denna tidsperiod. Att så är fallet antyder en viss spårbundenhet, då Kalmar allt sedan 70-talet haft en svagare befolkningsutveckling än övriga län. Regionen som helhet hade en negativ befolkningsutveckling under andra hälften av 90-talet, för att sedan vända trenden när det nya millenniet inträdde, och under den senaste femårsperioden har Småland med öarnas befolkningsantal i genomsnitt ökat med drygt 2300 invånare per år.

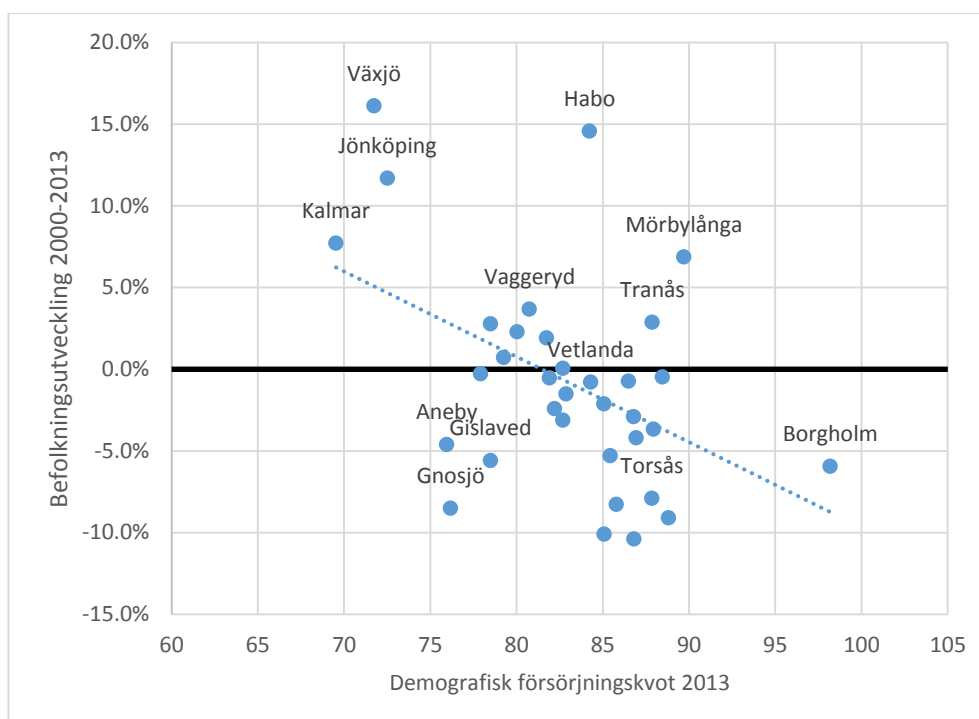

Diagram: Demografisk försörjningskvot och befolkningsutveckling, Småland med öarnas kommuner

Att den äldre delen av befolkningen ökar är en gemensam utmaning för stora delar av västvärlden. I Småland med öarna har, sedan 2000, andelen äldre av befolkningen ökat med 15 procent, och regionen har också, relativt sett, en hög försörjningskvot jämfört med riket och övriga regioner i södra delarna av Sverige. De inomregionala skillnaderna vad gäller försörjningskvoten är stora, och de kommuner som under längre tid haft en negativ befolkningsutveckling har också, i regel, en hög försörjningskvot och medelålder. Samma förhållande gäller för länen, där Kalmar har en betydligt högre försörjningskvot än övriga län.

En konsekvens av denna utveckling, att allt fler blir äldre, är att en del geografier kommer få det särskilt svårt att upprätthålla den offentliga och privata servicen då allt fler äldre i vårdintensiv ålder ska ta del av välfärdstjänster, samtidigt som allt färre ingår i skatteunderlaget. En annan konsekvens är att det kan bli svårt för arbetsgivare att finna rätt kompetens, särskilt inom vård och omsorg, då den arbetsföra delen av befolkningen, och därmed potentiella arbetstagare, förväntas minska.

Den av regeringen tillsatta Framtidskommissionen menar i sin rapport som avhandlar försörjningskvoten i olika delar av Sverige att den demografiska utmaningen delvis är en följd av den omflyttning som har skett inom Sverige. Regionala centrumstäder, storstäder och till dem näraliggande förortskommuner har haft en förhållandevis god utveckling med inflyttning av ungdomar från andra geografier. Även i Småland med Blekinge framgår detta förhållande; kommunerna Växjö, Jönköping och Kalmar har haft den starkaste befolkningstillväxten och hade även under 2013 den lägsta försörjningskvoten. Av de 34 kommuner som ingår i Småland med öarna har 22 av dem, eller 65 %, haft en negativ befolkningsutveckling sedan 2000. Förloppet antyder den alltmer tilltagande befolkningskoncentrering som pågår, och sedan 2000 har andelen som bor i någon av regionens tre största kommuner ökat med 9 procent. Bilden förstärks än mer sett till den mest flyttningsintensiva gruppen, 20-34 år, då denna endast har ökat i de större kommunerna under det senaste decenniet.

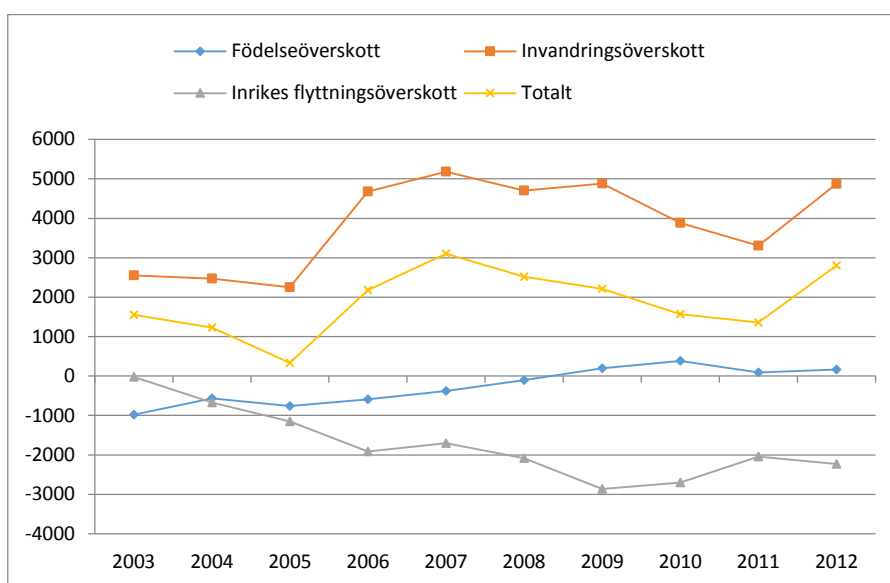

Diagram: Befolkningsökningens komponenter, Småland med öarna 2003-2012

Befolkningsmängden kan förändras på tre sätt 1) att fler flyttar in eller ut från andra län, 2) att fler flyttar in eller ut från andra länder, 3) att fler dör än vad som föds. Nettot av dessa tre komponenter utgör en geografisk befolkningsutveckling. På nationell nivå är det primärt ett positivt invandringsnetto som har stått för befolkningsökningen under de senaste åren, och inom Sverige är det i princip endast storstadsregionerna som under det senaste decenniet haft ett ihållande positivt inrikes flyttnetto.

I Småland med Blekinge är det sedan 2003 ett positivt utrikes flyttöverskott som förklarar regionens positiva befolkningstillväxt. Förvisso har ett marginellt födelseöverskott uppstått under de senaste åren, men över tid är det invandringen som balanserat det negativa inrikes flyttnettot. Av dem som flyttar är det något fler kvinnor än män som flyttar från regionen till andra regioner inom landet, men något fler män än kvinnor som invandrar från andra länder. Av flyttarna är ungdomar den mest flyttbenägna gruppen vilket är naturligt givet en människas livscykel. En flytt sker oftast i samband med studier, nytt yrke eller vid familjebildning, och Småland med öarna har fler ungdomar som flyttar ut från regionen än vad som flyttar in till regionen – vilket förklarar det negativa inrikes flyttnettot. En viss återflyttning till regionen sker i senare åldrar, men frekvensen är inte långt när tillräcklig för att balansera det underskott som uppstår som en följd av flyttarna som företas av den grupp som befinner sig i en flyttningsintensiv ålder.

Det negativa inrikes flyttnettot kan till stor del förklaras med utflyttningen till storstadsregionerna. Störst är underskottet i relation till Skåne län, följt av Västra Götalands- och Stockholms län. Totalt har det negativa genomsnittsflyttnettot i relation till storstadsregionerna varit drygt -1500 personer per år under tidsperioden 2003-2012. Att många väljer att bo i städer och då framförallt storstäder är en strukturell och entydig trend. Däremot innebär inte detta andra typer geografiska orter inte kan växa. Det finns mindre kommuner som har vänt den negativa befolkningsutvecklingen. I Tillväxtanalys rapport *Orter med befolkningstillväxt 2000-2010* framhålls den lilla ortens starka sociala sammanhållning som en viktig komponent för att attrahera inflyttare. Ett aktivt föreningsliv och ett stort engagemang för orten utgör en form av socialt kapital som kan attrahera inflyttare. Samtidigt pekar studierna på att närheten till större städer och stora arbetsmarknader är av stor vikt i kombination med ett bra boende samt möjligheter till studier.

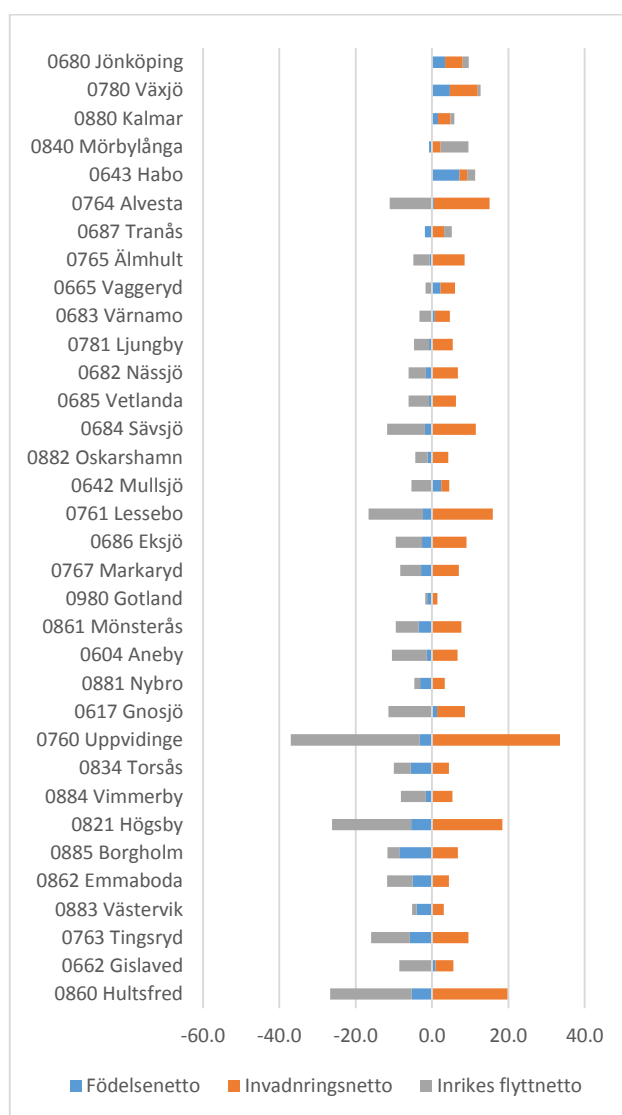

Diagram: Befolkningsutvecklingens komponenter, årsgenomsnitt 2007-2013 i relation till befolkningsantalet, i promille. Småland med öarnas kommuner. Rangordning efter genomsnittlig årlig nettotillväxt i faktiska tal.

I relation till befolkningen har Jönköpings kommun haft den högsta årliga befolkningstillväxten i Småland med öarna under åren 2007-2013. Efter Jönköping följer Växjö och Kalmar, följt av de mindre kommunerna Mörbylånga, Habo, Alvesta

och Tranås. Nämda kommuner är de enda inom Småland med öarna som har haft ett positivt inrikes flyttnetto under aktuell tidsperiod. Övriga kommuner, har i varierande grad haft ett negativt inrikes flyttnetto, men kompenserat detta, även här i varierande utsträckning, genom att positivt invandringsöverskott.

Kommunerna med svagast befolkningstillväxt utmärks, generellt sett, genom att ha en förhållandevis perifer lokalisering i relation till större arbetsmarknadsregioner. En annan karaktäristik för kommuner med befolkningsminskning är att de präglas, eller präglats, av ett förhållandevis stort industriberoende och därmed kan klassificeras som ”Varuproducerande kommuner”. Vid nedbrytning av flyttningarna till och från dessa kommuner framkommer att en relativt hög andel av dem som flyttat in från andra länder i ett senare skede väljer att flytta vidare till en större kommun. Migrationsverkets egna undersökningar har visat på just detta förhållande och konstaterat att en förhållandevis hög andel av dem som invandrar till en mindre kommun efter tre år har flyttat vidare till en storstadsregion. För de mindre kommunerna är det därför, för att klara de framtida kompetensförsörjningsutmaningarna, särskilt angeläget att stärka attraktiviteten och ingenerationen för att behålla de nya invånarna.

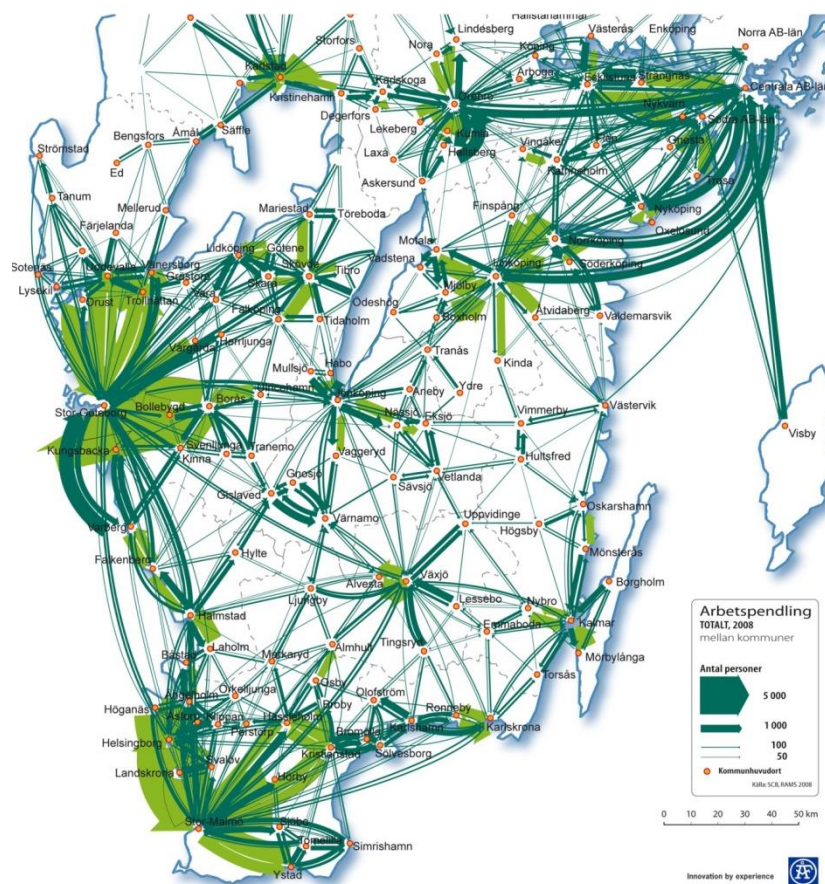
För en gles region likt Småland med öarna är urbaniseringstrenden av stor betydelse, och omfattande undersökningar har genomförts, bland annat i Kalmar, som avhandlar varför individer väljer att flytta till och från regionen eller länen. En av slutsatserna från undersökningarna är att det är viktigt att inte glömma bort den befolkningen som redan bor i regionen, vilket kanske är risken när diskussionen ofta handlar om hur inflyttare från andra regioner – inte sällan storstadsregioner – kan attraheras till att flytta till något av länen. Risken är att en diskurs skapas där de som stannar betraktas som ”förlorare” och de som flyttar anses vara ”vinnare”. Trots allt visar studierna att en stor del av dem som fortfarande går i skolan tror att de ska flytta, för att senare trots allt bli kvar inom regionen.

En viktig del för att säkra den framtida kompetensförsörjningen är regionens universitet i den meningen att de både lockar inflyttare, men också får ungdomar att stanna kvar i regionen. OECD menar att utexaminerade studenter från de lokala universiteten är en särskilt intressant grupp att försöka få att bo kvar inom regionen, då deras kompetenser är behövliga i den förnyelseprocess som sker inom näringslivet. Undersökningar som har genomförts i bl.a. Jönköpings län, och som undersöker vad som får studenterna att stanna kvar eller flytta från eller till regionen, har visat att den sociala aspekten är av stor betydelse. Att komma in på-, och skapa en social arena i det lokala samhället är en viktig förutsättning för att få information om tillgängliga arbeten, men också för att upprätta ett socialt liv som i sig har inflytande på individens vilja att stanna kvar inom regionen.

	Förändring inpendlare			Förändring utpendlare			Nettopendling 2011			Förändring nettopendling 04-11
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Totalt
Jönköpings län	21.4%	5.99%	11.3%	23.8%	16.5%	18.9%	802	743	1545	-396
Kronobergs län	33.4%	18.56%	23.5%	16.9%	7.2%	10.5%	1273	2273	3546	1328
Kalmar län	14.6%	5.86%	8.7%	22.0%	9.6%	13.5%	-899	-1830	-2729	-523
Gotlands län	15.7%	-1.93%	5.8%	28.3%	16.4%	20.7%	-370	-837	-1207	-321

Tabell: Pendling 2004-2011

I takt med en allt mer föränderlig arbetsmarknad ökar även pendlingen. Under en längre tid har det varit vanligare att män pendlar i högre utsträckning än kvinnor, men denna skillnad minskar i takt med att kvinnornas pendlingsintensitet ökar. Den främsta anledningen till att män i högre utsträckning än kvinnor har pendlat är att männen oftare är sysselsatta inom den privata sektorn till skillnad från kvinnorna som i större utsträckning är sysselsatta inom den offentliga sektorn och då ofta inom hemkommunen.

Karta: Pendlingsflöden i södra Sverige

Pendlingen ökar i samtliga län och detta i båda riktningar. Jönköpings- och Kronobergs län har ett positivt pendlingsnetto som en följd av en hög arbetsinpendling från närliggande län. I Kronobergs fall kan det positiva pendlingsnettot förklaras med en hög arbetsinpendling från Skåne län och i Jönköpings fall kan det förklaras med en hög arbetsinpendling från Västra Götalands län. Kalmar läns negativa netto kan förstås utifrån en hög utpendling till Kronobergs- och Stockholms län. Att Gotlands län har ett negativt pendlingsnetto beror främst på att många pendlar till Stockholms län. Totalt sett har dock pendlingsnettot minskat i samtliga län förutom Kronobergs, där det istället har ökat relativt kraftigt.

Inom regionen finns det numera ett antal pendlingskommuner, det vill säga kommuner där minst 40 % av den sysselsatta befolkningen pendlar över kommungräns för att arbeta. Under 2011 fanns det sju kommuner som föll under pendlingskommunsdefinitionen – vilket är en ökning på tre kommuner jämfört med 2007. Exempel på pendlingskommuner inom regionen är Habo, Mörbylånga, Lessebo och Högsby. I regionen finns även ett antal kommuner med låg utpendling men med väldigt hög inpendling, exempelvis Älmhults kommun.

Den regionala ekonomin och näringslivets utveckling och utformning

Föregående strukturfondsperiod inleddes med en högkonjunktur för att sedan mynna ut i en segdragen lågkonjunktur. För Småland med öarna har lågkonjunkturen, på en aggregerad nivå, haft omfattande konsekvenser och tillväxttakten har varit svag. För enskilda individer och specifika geografier har utvecklingen varit särskilt drabbande, samtidigt som vissa geografier och även vissa kompetensgrupper inte berörts i samma utsträckning. Förhållandet visar på den regionala obalans som finns i riket, då riket som helhet under denna period har haft en sysselsättningstillväxt, samtidigt som utvecklingen varit ytterst dämpad i andra regioner. Samma tendens går att urskilja inom Småland med öarna, och särskilt tydlig blir den på kommunal nivå, men också mellan olika grupper på arbetsmarknaden.

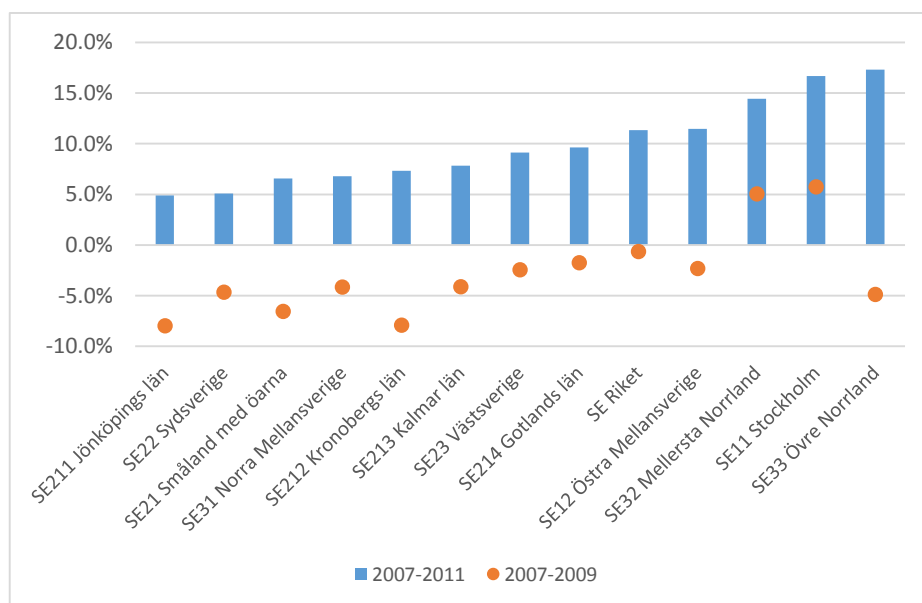

Diagram: BRP-utveckling (löpande priser) i Småland med öarna 2007-2011, och 2007-2009 (krisens inverkan).

Den ekonomiska tillväxten kom att sjunka kraftigt när finanskrisen briserade, vars effekter blev fullt synbara i statistiken 2009. Småland med öarna var den NUTS-2 region som hade den kraftigaste nedgången jämfört med 2007, vilket beror på att regionen hade en stark konjunktur 2007, men också att regionen kom att drabbas – relativt sett – väldigt hårt av krisen. En anledning till regionens kraftiga nedgång är dess starka exportberoende. När exportländernas ekonomi försvagades kom regionens stora flora av underleverantörer inom den varuproducerande sektorn att uppleva en plötslig och djupgående minskning av orderstocken. Totalt minskade den varuproducerande sektorn i regionen med -20 procent mellan åren 2007-2009. Den varuproducerande sektorns bidrag till den totala bruttoregionprodukten i regionen uppgår nästan till en tredjedel, vilket är nästan en 30 procent större andel jämfört med riksgenomsnittet, ett förhållande som, ur ett ekonomiskt perspektiv, förklarar regionens svaga tillväxt under redovisad tidsperiod.

På länsnivå kom de olika länens skilda branschstrukturer att medföra något skiftande konjunktursvängningar i samband med krisen. I Gotlands län, där det ekonomiska bidraget från icke varuproducerande företag till den samlade bruttoregionalprodukten är långt större än i övriga län, var nedgången inte alls lika påfallande som i Smålandslänen. I dessa tre län, och då särskilt i Jönköping och Kronoberg, kom däremot

finansskrisen att resultera i en av rikets största nedgångar. Även Kalmar hade en nedgång långt större än den som skedde på riksnivå, men ändå något mindre än den som tog plats i grannlän. Sett till BRP per sysselsatt, som i någon mening anger en regions produktivitet, placerar sig Kronoberg och Kalmar högst, följt av Jönköping och Gotland. Sammantaget har Småland med öarna det lägsta värdet av samtliga regioner sett till BRP per sysselsatt.

På kommunal nivå har den ekonomiska tillväxten under 2007-2012, mätt i utbetalda lönesummor till dagbefolkningen, varit som starkast i Mörbylånga, Borgholm, Jönköping, Kalmar och Växjö. Den svagaste utvecklingen, under samma tidsperiod, har Torsås, Lessebo, Uppvidinge, Högsby samt Nybro haft. Skillnaderna mellan dessa kommuner är bland annat graden av industriberoende, där de kommuner med en svag tillväxt inte har den diversifiering av näringslivet som flera av de kommunerna med en starkare tillväxttakt har haft.

	Tillverkningssektorn	Övriga varuproducenter	Handel och service	Privata tjänstesektorn	Offentlig sektor (vård och omsorg, utbildning m.m.)	okänd verksamhet	Totalt
Mellersta Norrland	-22.5%	0.3%	-1.4%	5.9%	-2.1%	-32.4%	-3.9%
Kalmar län	-18.7%	3.7%	-0.4%	12.6%	-1.2%	-13.1%	-3.3%
Norra Mellansverige	-17.5%	4.2%	-0.7%	11.2%	-2.1%	-17.7%	-3.0%
Kronobergs län	-17.3%	1.8%	0.6%	3.9%	3.0%	-24.4%	-2.9%
Småland med öarna	-16.7%	3.9%	0.1%	9.3%	0.4%	-14.5%	-2.8%
Jönköpings län	-15.1%	3.4%	-0.2%	11.7%	1.1%	-15.7%	-2.6%
Gotlands län	-22.9%	10.3%	2.5%	5.4%	-4.8%	14.1%	-1.3%
Övre Norrland	-18.4%	11.8%	0.5%	13.5%	-0.3%	-23.6%	0.3%
Östra Mellansverige	-13.7%	5.3%	3.3%	6.8%	3.0%	-23.7%	0.5%
Sydsverige	-21.9%	3.9%	4.2%	11.4%	2.6%	-3.2%	0.6%
Västsverige	-17.0%	7.4%	3.9%	10.8%	3.9%	-16.5%	1.1%
Riket	-16.5%	7.3%	3.7%	10.8%	3.2%	-20.4%	1.6%
Stockholms län	-9.9%	15.7%	7.1%	12.3%	8.7%	-37.5%	7.9%

Tabell: Sysselsättningsutveckling, dagbefolkning (16-64 år) efter bransch, 2007-2012.

Den ekonomiska lågkonjunkturen har kommit att minska antalet sysselsatta i Småland med öarna med totalt – 2,8 procent, vilket jämfört med riket och övriga NUTS-2 regioner är en svag sysselsättningsutveckling. Endast två av de norra regionerna har haft en svagare utveckling under den aktuella tidsperioden. Rikets sysselsättningstillväxt på 1,6 procent, har till stora delar skett tack vare en, relativt sett, stark utveckling i de tre storstadsregionerna. Totalt har antalet sysselsatta mellan 16-64 år i Småland med öarna minskat med nästan 11 000 personer och det är inom industrisektorn som står för tappet. Procentuellt sett har inte regionens industrisektor minskat mer än i Riket, men då en hög andel av regionens sysselsatta är verksamma inom denna sektor kom sektorns nedgång att få en mer omfattande effekt inom regionen än i riket. Övriga sektorer uppvisade under samma tid en, i varierande utsträckning, en sysselsättningstillväxt och den starkaste tillväxt skedde inom regionens privata tjänstesektor. Men tillväxten inom övriga sektorer har inte varit tillräcklig för att balansera nedgången inom industrisektorn.

Smålandslänen har haft ett betydligt större sysselsättningstapp än Gotlands län sedan 2007, vilket beror på länens skilda näringslivsstrukturer. Den största nedgången har skett i Kalmar, följt av Kronoberg, Jönköping samt Gotland. Tillväxten inom den privata tjänstesektorn har varit som starkast i Kalmar och Jönköping. Inom handel och service hade Gotland den starkaste utvecklingen samtidigt som övriga län hade en förhållandevis svag utveckling inom denna sektor. Inom sektorn övriga varuproducenter, som b.l.a. omfattar bygg- och jordbruksverksamhet ökade antalet anställda i samtliga län och störst var ökningen på Gotland. Den offentliga sektorn växte i Kronoberg och Jönköping, men minskade i Kalmar och på Gotland. På mer specifik branschnivå framgår att det främst är inom byggverksamhet, hotell och restaurang, öppna sociala insatser, dataprogrammering och teknisk konsultverksamhet som antalet anställda har ökat.

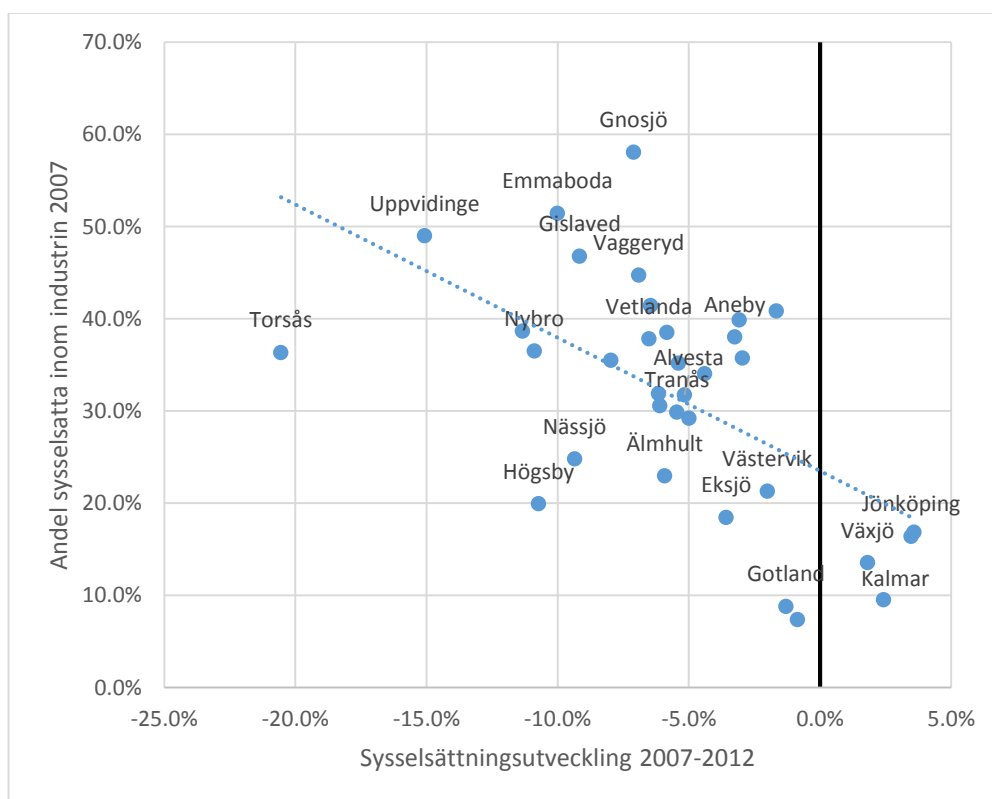

Diagram: Sysselsättningsutveckling, dagbefolkning (antalet sysselsatta), Småland med öarna 16-64 år.

Endast fyra av regionens 34 kommuner har under tidsperioden 2007-2012 haft en sysselsättningstillväxt. Tre av dessa fyra kommuner är regionens tre största kommuner sett till befolkningsantal, undantaget i gruppen utgörs av Mörbylånga. En förklaring till att de större kommunerna har haft en positivare utveckling än de mindre är att arbeten inom den privata tjänstesektorn, men även inom handel och service, primärt växer fram inom mer urbana geografer. Tätbefolkade områden skapar så kallade agglomerationsfördelar, vilket innebär att företag som placerar sig tätt kan dela en rad resurser och kostnader och därmed öka sin egen konkurrenskraft. För näringar inom tjänste- och servicesektorn är en tätbefolkad geografi särskilt viktig, då det behövs en marknad för de produkter som säljs, men närhet till människor innebär också ökade möjligheter till kompetensförsörjning och ett lärande mellan företagen.

Att sysselsättningen inom industrisektorn har minskat under de senaste åren innebär en fortsättning på en trend som har varit ihållande under decennier. Under nittiotalskrisen

kom antalet sysselsatta inom sektorn att minska drastiskt samtidigt som antalet anställda inom andra näringar ökade. Småland med öarna har, relativt sett, haft en konkurrenskraftig industri jämfört med riket, men ändå har antalet sysselsatta inom den succesivt minskat. I OECD:s rapport om Småland-Blekinge konstaterades att regionen förvisso har varit konkurrenskraftig, detta trots den industriella strukturen, men att beroendet av lågteknologisk industri i framtiden skulle innebära stora utmaningar i takt med att enklare tillverkning i allt högre utsträckning utlokaliseras till andra länder. Med utgångspunkt från de senaste fem åren har denna varning kommit att realiseras, och särskilt mindre teknikintensiv industri har haft en påfallande sysselsättningsnedgång.

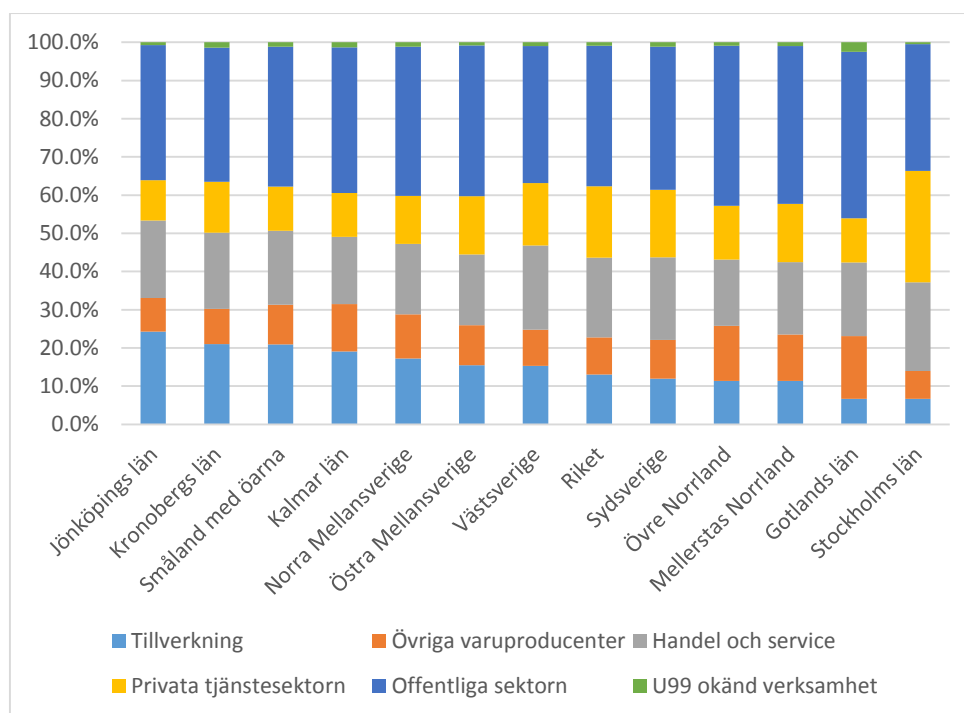

Diagram: Branschstruktur efter den sysselsatta dagbefolkningen, 2012, Småland med öarna.

I Småland med öarna arbetade under 2012 drygt var femte anställd inom tillverkningssektorn, vilket är sju procentenheter fler än riksgenomsnittet, och den högsta andelen jämfört med övriga NUTS-2 regioner. Regionen sticker även ut, jämfört med övriga, genom att ha den minsta andelen anställda inom den offentliga- och privata tjänstesektorn. Men de inomregionala skillnaderna mellan Smålandslänen och Gotland är stora. I Gotlands län är endast sex procent av de sysselsatta verksamma inom industrisektorn, vilket är långt under riksgenomsnittet. Däremot har Gotlands län, relativt sett, fler anställda inom den offentliga sektorn och övrig varuproduktion (vilken inbegriper jordbruk som är en stor bransch på Gotland) än vad som är fallet på riksnivå.

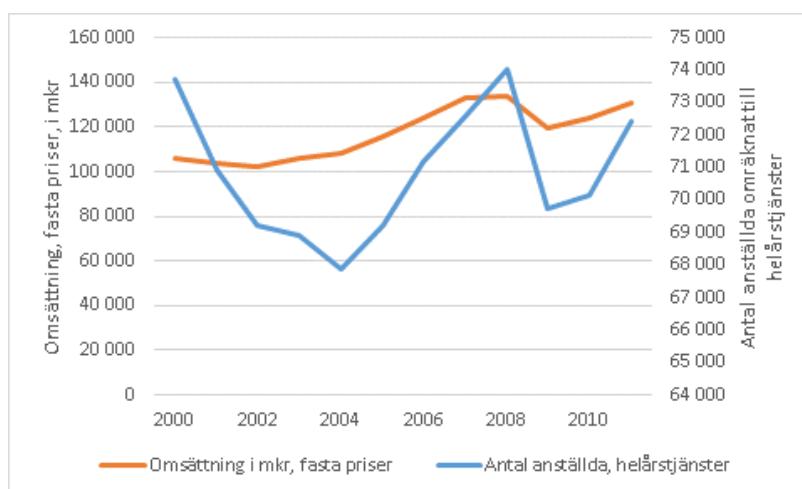
	Småland med öarna	Riket
Manufacturing: High-technology	0.4%	1.1%
Manufacturing: Medium-low-technology	6.4%	3.2%
Manufacturing: Medium-high-technology	6.4%	4.2%
Manufacturing: Low-technology	6.7%	3.7%
Others	13.6%	12.1%
Less knowledge-intensive services (LKIS)	24.9%	27.5%

Knowledge-intensive services (KIS)	41.6%	48.2%
------------------------------------	-------	-------

Tabell: Fördelning av sysselsatt dagbefolkning efter bransch och kunskapsinnehåll. År 2012, dagbefolkning 16-74 år (kategorisering enligt *Eurostat indicators of High-tech industry and knowledge-intensive services*).

Ett annat sätt att kategorisera Småland med öarnas näringslivsstruktur är att dela in näringslivet utifrån näringars kunskapsinnehåll. Utifrån Eurostats branschindelning (2-sifffenivå) efter kunskapsinnehåll visar analysen att Småland med öarnas arbetsmarknad har ett lågt kunskapsinnehåll. Regionen hade under 2012 den högsta, relativt sett, sysselsättningskoncentreringen i riket till branscher med lågt kunskapsinnehåll. Ett annat mått på det låga kunskapsinnehållet är att under 2011 hade de sysselsatta i Småland med öarna den lägsta, sett till andelen för- och eftergymnasialt utbildade i åldersgruppen 25-64 år, utbildningsnivån jämfört med samtliga NUTS-2 regioner i Sverige.

Givet den höga koncentreringen till branscher med lågt kunskapsinnehåll har regionen en väldigt låg representation av anställda inom högteknologisk industri och kunskapsintensiva tjänsteföretag, och rent generellt är specialiseringsgraden både inom enklare och mer avancerade tjänste- och serviceyrken låg. År 2012 hade regionen, sett till andelen av de sysselsatta, den lägsta specialiseringen i riket till kunskapsintensiva tjänsteföretag. Förhållandet medför en hög sårbarhet och under finanskrisen, som medförde en svag exportmarknad, manifesterades regionens konjunkturkänslighet genom att regionen under 2009 hade den mest negativa volymutvecklingen av BRP i hela riket och den högsta arbetslöshetsökningen. Den största sysselsättningsnedgången skedde inom industrisektorn, främst inom lågteknologisk industri. Under tidsperioden 2007-2012 har dock sysselsättningstillväxten inom LKIS och KIS varit positiv, men inte tillräcklig för att balansera nedgången inom industrin.

Tabell: Antal anställda (omräknat till heltidstjänster) och omsättning i små- och medelstora företag, Småland med öarna, 2000-2011.

Regionen har en hög andel av de sysselsatta inom små- och medelstora företag. Då flera av företagen inom denna storleksgrupp opererar inom tillverkningssektorn medförde lågkonjunkturen att omsättningsutvecklingen inom regionens små- och medelstora företag varit en av de svagare i riket under de senaste åren. Sett till hela 00-talet har utvecklingen inom små- och medelstora företag i regionen uppvisat betydande fluktuationer. De stora konjunkturrella svängningarna antyder regionens sårbara näringslivsstruktur, där en försvagad exportmarknad medför stort genomslag på den regionala arbetsmarknaden. I samband med finanskrisen minskade antalet anställda inom regionens SMF med nästan -6 %, en återhämtning har sedan skett och under 2011

var minskningen jämfört med året innan krisen drygt -2 %. I och med lågkonjunkturen under 2012 är ett rimligt antagande dock att återhämtningstakten avstannade.

OECD menar att regionen behöver bredda näringslivet för att minska den sårbara struktur som idag präglar regionen. Särskilt många av de mindre kommunerna har idag en ytterst hög sårbarhet och beroendet till ett fåtal större arbetsgivare inom konjunkturkänsliga branscher är ibland mycket stort. En väg framåt för dessa mindre, och inte sällan lantliga geografier, är enligt OECD att öka intäkterna från den växande turismsektorn. Stora delar av regionen, inte minst Gotland och Öland, har redan idag en omfattande turismsektor men för andra geografier inom regionen finns stor utvecklingspotential med tanke på en hög grad av naturtillgång. I mindre kommuner finns också stora möjligheter att starta mindre tjänste- och serviceföretag, vilka till stor del kan skötas genom internet, vilket understryker betydelsen av en snabb och stabil bredbandsuppkoppling även på landsbygden. Fler anställda inom handel och service på landsbygden skapar även en högre grad av tillgänglighet och service på landsbygden, vilket i förlängningen stärker attraktiviteten och möjligheterna för människor att bo på landsbygd.

	1-4 anställda	5-9 anställda	10-49 anställda	50-249 anställda	250 eller fler anställda
Stockholm	10.5%	8.7%	27.9%	26.5%	26.3%
Östra Mellansverige	9.7%	9.6%	30.4%	28.4%	21.9%
Småland med öarna	9.6%	9.7%	32.3%	29.9%	18.5%
Sydsverige	10.1%	9.3%	30.4%	29.5%	20.7%
Västsverige	9.7%	9.4%	29.9%	28.2%	22.7%
Norra Mellansverige	10.0%	10.3%	31.5%	27.9%	20.4%
Mellersta Norrland	10.8%	11.1%	32.2%	28.0%	17.8%
Övre Norrland	9.8%	10.1%	31.8%	28.9%	19.5%
Riket	10.0%	9.4%	30.1%	28.1%	22.3%

Tabell: Fördelningen av de sysselsatta efter arbetsställets storlek, länen och riket 2011, (dagbefolkning 20-64 år)

Sysselsättningsstrukturen i relation till arbetsställets storlek visar att Småland med öarna har en stor andel av de sysselsatta inom medelstora arbetsställen. I jämförelse med övriga regioner innehar Småland med öarna den högsta andelen av de sysselsatta inom arbetsställen som har 10-249 anställda. Att en hög andel av de sysselsatta verkar inom små- och medelstora företag borgar för en hög omställningsförmåga när det gäller produktion och omläggning av verksamheter. Framtidens tillväxt spås att främst ske inom små- och medelstora företag då de har större förutsättningar att parera de allt snabbare förändringstendenserna som följt med globaliseringen.

Kalmar län har den högsta andelen sysselsatta inom företag med färre än 250 anställda samtidigt som övriga län ligger ungefär två till tre procentenheter under riksnivån. Av länen inom regionen är det Kronobergs län som har den högsta andelen av de sysselsatta inom arbetsställen med fler än 250 anställda. Gotlands län har den största andelen av de sysselsatta inom småföretag, och Jönköpings län har den högsta andelen inom företag med 50-249 anställda. I kommunerna Oskarshamn, Eksjö, Älmhult samt Emmaboda arbetar mer än var fjärde sysselsatt på samma arbetsställe. I en mindre kommun kan en sådan koncentration och beroende till ett större företag skapa en stor sårbarhet samtidigt som företaget bidrar till tillväxt och utvecklingsmöjligheter för kommunen. De kommunerna med högst andel anställda inom företag med 1-49 anställda är Sävsjö, Högsby samt Borgholm.

	Anställda	Företagare
Övre Norrland	91.4%	8.6%
Östra Mellansverige	90.9%	9.1%
Stockholm	90.7%	9.3%

Västsverige	90.7%	9.3%
Riket	90.6%	9.4%
Norra Mellansverige	90.5%	9.5%
Småland med öarna	90.3%	9.7%
Sydsverige	90.1%	9.9%
Mellersta Norrland	89.6%	10.4%

Tabell: Företagare och anställda, NUTS-2 2011

I förhållande till antalet sysselsatta har Småland med öarna en hög andel företagare vilket kan förklaras med ett flertal små- och medelstora företag och många jordbruks- och skogsägare. Då regionen har fler som arbetar inom SME-företag än flera andra regioner resulterar detta även i en högre andel företagare av de sysselsatta än vad som är fallet i regioner där en hög andel av de sysselsatta är verksamma inom storföretag. I regel innebär mindre arbetsmarknader en högre andel företagare då incitamenten till att starta och driva företag ofta växer när den reguljära arbetsmarknaden minskar. En stor majoritet av alla företag som startar gör så inom service- och tjänstesektorn och en bransch som det under senare år har blivit allt vanligare att driva företag inom är hushållsnära tjänster.

	Företagare	Varav kvinnor	Anställda
Jönköpings län	8.5%	19,1%	91.5%
Riket	9.4%	22,7%	90.6%
Kronobergs län	9.6%	21,3%	90.4%
Kalmar län	10.5%	23,9%	89.5%
Gotlands län	14.4%	22,2%	85.6%

Tabell: Företagare och anställda NUTS-2 2011

Gotlands län har den högsta andelen företagare av de fyra länen. Detta kan förklaras med att länet har en stor och företagsintensiv service- och turistnäring i kombination med en omfattande jordbrukssektor som innehåller ett flertal enmansföretagare. Kalmar län är det län som har näst flest företagare i relation till den sysselsatta befolkningen – vilket kan förstås utifrån samma komponenter som förklarar Gotlands läns höga andel företagare då även Kalmar län har en hög andel sysselsatta inom jord- och skogsbruk i relation till riket och övriga län men även en stor turistnäring. Kalmar- och Gotlands län har den största andelen kvinnor som driver företag är därmed en konsekvens av länens näringslivsstruktur då länen har en något större andel av de sysselsatta inom kultur- och personliga tjänster och hotell- och restaurang, vilka är två näringar där kvinnor driver flest företag.

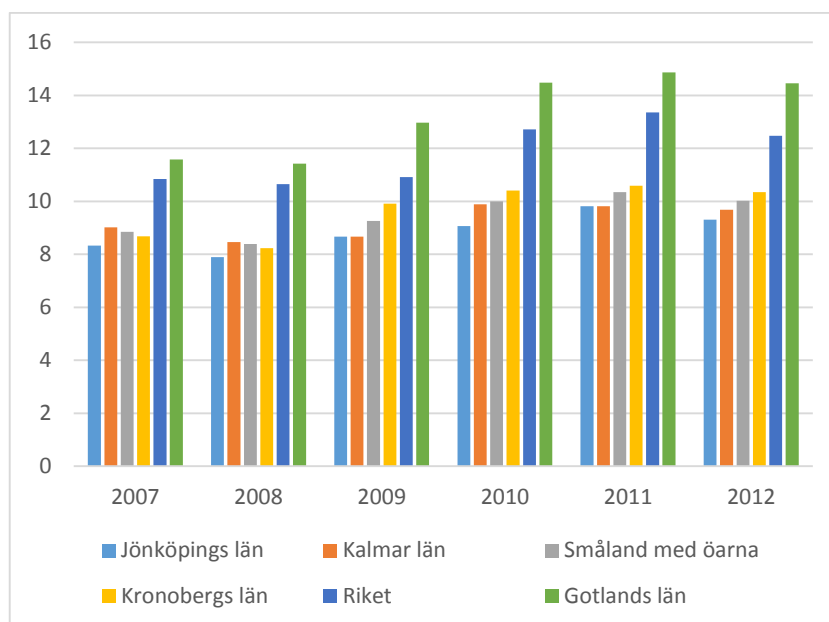
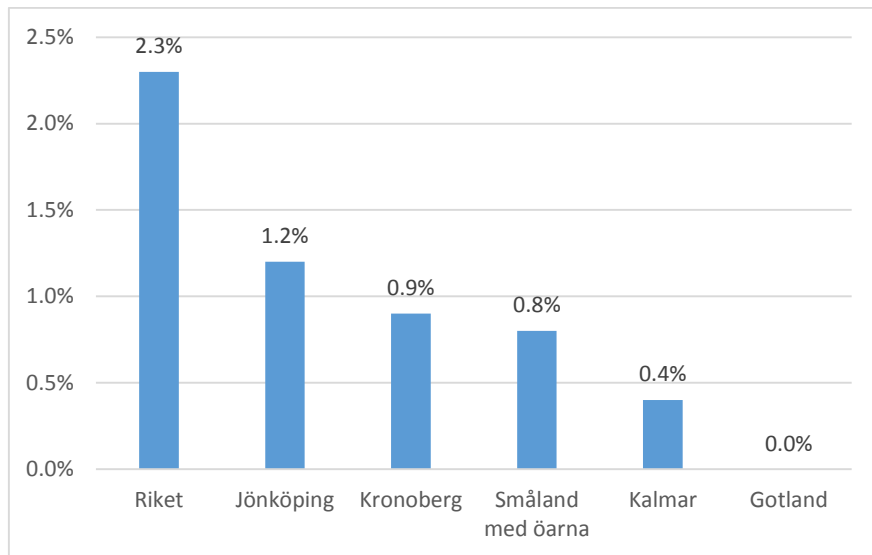

Diagram: Etableringsfrekvens. Antal nystartade företag per 1000 invånare (20-64 år), NUTS 2 regioner, 2007-2012

Trots en hög andel företagare av befolkningen har Småland med öarna tillsammans med Övre Norrland den lägsta etableringsfrekvensen i riket. Men under senare år har nyetableringarna i regionen succesivt ökat och sedan 2007-2012 har etableringsfrekvensen ökat med drygt 13 procent, vilket är något under rikets ökning på nästan 15 procent. Under 2012 startades procent av företagen i Småland med öarna av en kvinna, vilket var ungefär tre procentenheter över riksgenomsnittet. I samtliga av länen var andelen företag startade av en kvinna under 2012 högre än i riket. Flest företag i relation till befolkningen startades i Gotlands län. En delförklaring till att etableringsfrekvensen är högre i Gotland än i övriga län inom Småland med öarna är den stora turism- och jordbrukssektorn som traditionellt består av flertalet småföretagare.

OECD framhäver att det är av stor betydelse för regionens framtida konkurrenskraft att diversifiera näringslivet genom att nya företag startas. Särskilt viktigt är det enligt OECD att öka incitamenten för invandrare, ungdomar samt kvinnor att starta företag. I OECD-rapporten poängteras att det inom dessa grupper idag finns ett vilande humankapital vars potential inte utnyttjas till fullo av olika sociala- och normbaserade anledningar. För att öka dessa gruppers incitament att bli entreprenörer föreslår OECD ett större stöd till unga entreprenörer så att de vågar ta steget att starta företag utan att vara rädda för att misslyckas. En stor del av företagen inom region står inför ett generationsskifte då ägarna förväntas att gå i pension. Utan yngre efterträdare är risken att företagen monteras ned för att inte starta igen.

OECD menar vidare att invandrare måste få stöd- och hjälp för att komma in i det lokala arbetslivet för att de sedan ska kunna utveckla egna företag. Studier har visat att utlandsfödda startar företag först efter att de har fått några års arbetslivserfarenhet. Tillväxtverkets studier har visat att det är viktigt att kommunicera att kvinnor kan vara företagare inom en rad olika branscher. Enligt utförda studier karaktäriseras kvinnor som är företagare ofta på ett stereotypiskt sätt, vilket i förläningen kan skapa normer som inverkar hindrande på kvinnor som vill bli entreprenörer. Vidare upplever ofta kvinnor att de blir annorlunda bemötta än män av det företagsstödjande systemet.

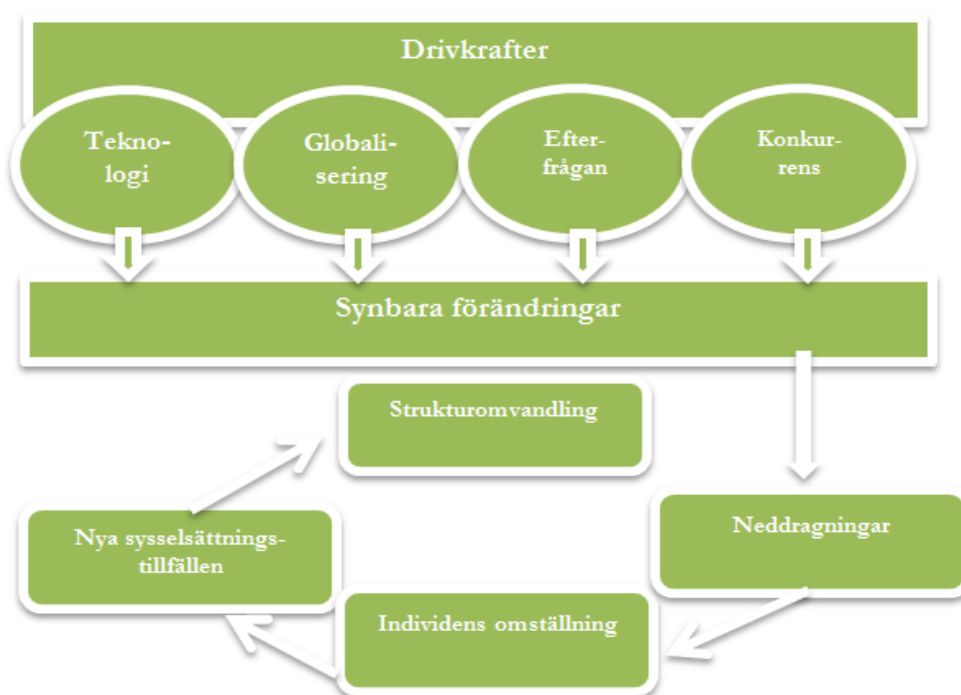

Tabell: Näringslivets FoU-utgifter i förhållande till BRP 2011

Sverige har en hög innovationsförmåga och i förhållande till övriga EU-länder en hög andel FoU-utgifter i förhållande till BNP. Även om inte alla innovationer sker i forskarmiljöer eller som en konsekvens av forsknings- och utvecklingsmedel är höga FoU-utgifter en indikation på ett innovativt klimat. En annan indikation på ett innovativt klimat är hur stor andel av företag med 10-249 anställda som bedriver innovationsverksamhet. Under 2011 hade näringslivet i Småland med öarna, i jämförelse med riket, låga FoU-utgifter. Högst var utgifterna i Jönköpings län, och lägst i Kalmar och Gotland. Men även om FoU-utgifterna var, relativt sett, låga angav 51,6 % av företagen i regionen att de under tidsperioden 2010-2012 bedrev någon form av innovationsverksamhet, vilket var en nivå strax under riksgenomsnittet.

Sysselsättning och arbetslöshet

Modellen nedan är ett förenklat flödesschema över den ständigt pågående förändring som pågår på arbetsmarknaden. Arbeten försvinner och nya arbeten tillkommer. Nya teknologiska landvinningar, globalisering, förändrad efterfrågan och en ökad konkurrens medför synbara förändringar i samhället, exempelvis att arbetsställen läggs ner. För en region är den stora utmaningen att skapa förutsättningar för att de nya arbetstillfällena växer upp inom regionens gränser. För det är ingen självklarhet att geografier som drabbas av neddragningar är samma geografier där de nya, mer produktiva, näringarna växer fram.

Figur: Strukturuomvandling

I följande avsnitt är fokus på den enskilde. När arbetsmarknaden förändras, så som redovisats i föregående avsnitt, uppstår ett förändringstryck på individen. För att kunna erhålla en försörjning och stadigvarande anställning krävs att arbetstagaren har kompetenser som motsvarar arbetsgivarens behov. Om den tillgängliga arbetskraften inte innehar de kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden finns risk för att arbetslöshet uppstår, men också att näringslivets konkurrenskraft minskar som en följd av bristande tillgång till det humankapital som är nödvändigt för att omstrukturera och stärka konkurrenskraften på en allt mer globaliserad arbetsmarknad. En dynamisk arbetsmarknad innebär att en arbetstagare som tvingas lämna en arbetsgivare, kan ta ett arbete hos en annan inom en mer konkurrenskraftig näring. En dynamisk arbetsmarknad är också när nya grupper, som tidigare stått utanför arbetsmarknaden – ungdomar, invandrare, osv. – har möjlighet att inträda och bidra till regionens och näringslivets konkurrenskraft.

	Kvinnor och män			Män			Kvinnor		
	Inrikes födda	Utrikes födda	Totalt	Inrikes födda	Utrikes födda	Totalt	Inrikes födda	Utrikes födda	Totalt
Jönköpings län	85.2%	61.0%	80.9%	86.8%	66.0%	83.3%	83.4%	56.1%	78.5%
Småland med öarna	83.5%	58.5%	79.6%	84.9%	62.6%	81.6%	82.0%	54.6%	77.6%
Kronobergs län	84.4%	56.2%	79.0%	85.7%	59.2%	80.8%	82.9%	53.2%	77.1%
Mellersta Norrländ	81.6%	52.8%	78.9%	82.4%	54.1%	80.0%	80.7%	51.7%	77.7%
Gotlands län	79.9%	60.0%	78.8%	80.8%	59.6%	79.7%	79.0%	60.3%	77.8%
Övre Norrländ	81.2%	57.2%	78.7%	82.1%	56.9%	79.7%	80.3%	57.4%	77.6%
Stockholms län	84.3%	63.5%	78.5%	84.5%	66.8%	79.6%	84.1%	60.2%	77.3%
Kalmar län	81.4%	56.0%	78.4%	82.6%	59.9%	80.1%	80.1%	52.4%	76.6%
Västsverige	82.6%	58.1%	78.0%	83.5%	61.4%	79.5%	81.6%	54.9%	76.5%
Riket	81.9%	57.5%	77.1%	82.8%	60.5%	78.5%	81.0%	54.5%	75.6%
Norra Mellansverige	80.1%	51.1%	76.8%	81.1%	54.2%	78.3%	79.1%	48.3%	75.3%
Östra Mellansverige	80.7%	55.0%	76.2%	82.1%	58.9%	78.2%	79.2%	51.4%	74.1%
Sydsverige	79.4%	49.3%	72.5%	80.2%	51.2%	73.7%	78.5%	47.4%	71.3%

Tabell: Sysselsättningsfrekvens 2012 (andel av nattbefolkningen 20-64 år i sysselsättning)

I samband med nittiotalskrisen sjönk sysselsättningsfrekvensen i riket drastiskt, och fallet har aldrig återhämtats. Rationaliseringar, outsourcing, minskat antal enklare instegsyrtken och en ny penningpolitik är alla delförklaringar till nedgången. Ur ett europeiskt perspektiv har Sverige dock haft en god tillväxt sedan nittioalet, och landet hade även en, relativt sett, hög konkurrenskraft under den senaste krisen. Men utvecklingen i riket har präglats av regionala obalanser. Sysselsättningstillväxten har primärt skett i storstadsregionerna, men i flera av de mindre regionerna har antalet sysselsatta minskat. Många av de nya jobben har växt fram inom kunskapsintensiva branscher som inte sällan är koncentrerade till städer. För den enskilde har utvecklingen inneburit ökade kompetenskrav på arbetsmarknaden och för arbetsgivarna uppstår ibland svårigheter att finna de kompetenser som behövs, i förlängningen innebär denna typ av matchningsproblematik att tillväxtförmågan hämmas.

Småland med öarna har under de senaste decennierna haft en stark konkurrenskraft och hade under 2012, jämfört med övriga NUTS-2 regioner, den högsta sysselsättningsgraden, vilket indikerar en dynamisk arbetsmarknad med god omställningsförmåga. Men skillnaderna mellan olika grupper är stora. Inrikes födda har en långt högre sysselsättningsgrad än utrikes födda. Differensen uppgår till nästan 25 procentenheter. Mellan män och kvinnor uppgår skillnaden till fyra procentenheter, vilket är den näst högsta differensen i riket. Gruppen utlandsfödda män och kvinnor, boende i Småland med öarna, har en högre sysselsättningsfrekvens än riksgenomsnittet, däremot är differensen mellan könen hög även här.

Kronobergs och Jönköpings län har en högre sysselsättningsfrekvens än Gotland och Kalmar. Allra högst är frekvensen i Jönköpings län där över 80 % av nattbefolkningen i arbetsför ålder har en sysselsättning. I Kronoberg, Gotland samt Kalmar är sysselsättningsfrekvensen något under 80 % men fortfarande högre än riksgenomsnittet. Däremot råder det förhållandevis stora skillnader mellan kvinnor och män. Skillnaderna är som minst i Gotland och Kalmar, men i Kronoberg och Jönköping är däremot differensen en av de högre i landet. Sysselsättningsfrekvensen för utlandsfödda ligger i Jönköping och Gotland över riksgenomsnittet, men under i Kronoberg och Kalmar. I Gotlands län har en, relativ sett, hög andel utlandsfödda kvinnor en sysselsättning, och detta län är det enda inom Småland med öarna som utlandsfödda kvinnor har en högre sysselsättningsgrad än utlandsfödda män. I Smålandslänen är differensen mellan dessa två grupper de högsta i riket.

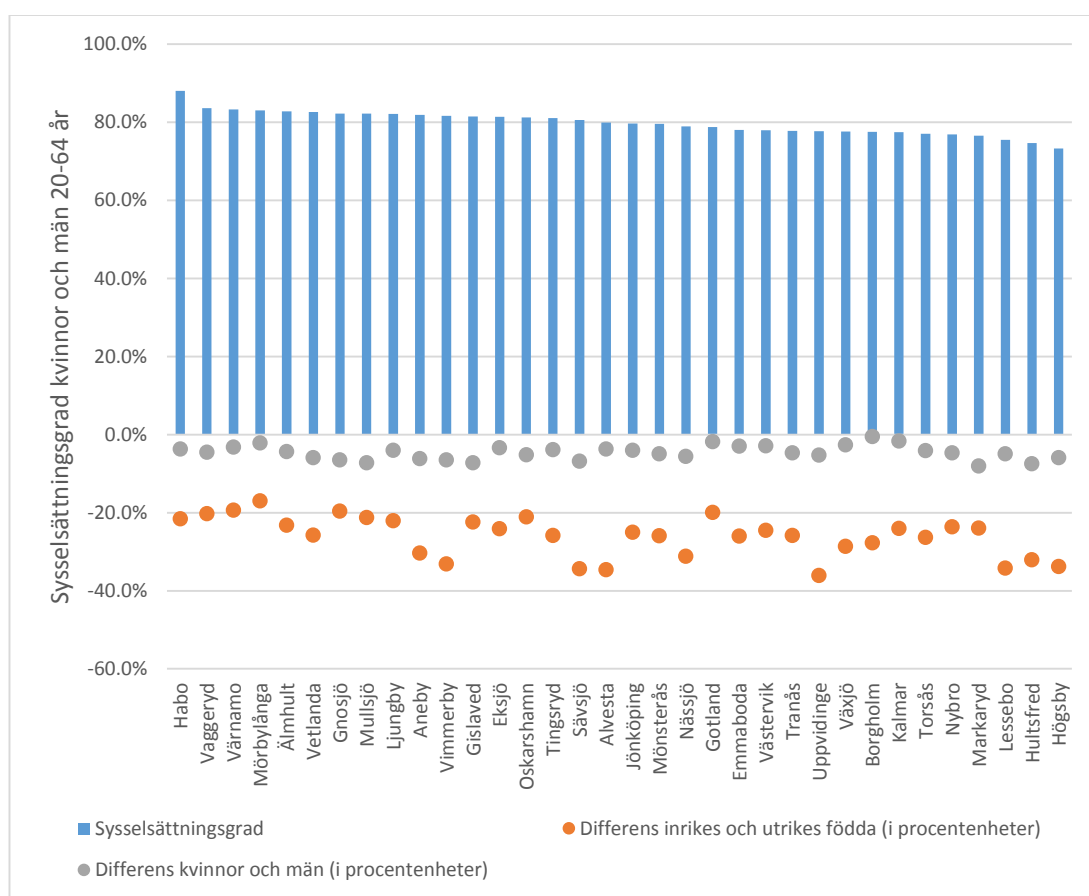

Diagram: Sysselsättningsgrad kvinnor och män 20-64 år (andel av nattbefolkningen 20-64 år i sysselsättning)

Det råder höga variationer mellan sysselsättningsnivån mellan regionens olika kommuner. Mellan den kommunen med högst frekvens och den med lägst skiljer sig andelen sysselsatta av den arbetsföra befolkningen med nästan 15 procentenheter. Höst är sysselsättningen i ett antal mindre och medelstora kommuner. Karaktäristiskt för dem är ett antal större arbetsgivare som har haft en god konjunkturutveckling, eller att de har en hög utpendling. Klassiska industri och företagarkommuner som Vaggeryd, Värnamo och Gnosjö har i regel en högre sysselsättningskvot än riket och många av dem når upp till det nationella målet om att 80 % av befolkningen ska inneha en sysselsättning. De större kommunerna har i regel en något lägre sysselsättningsgrad vilket delvis beror på att en större andel studenter bor där och att andelen i arbetsför ålder inom dessa geografier har ökat. Den sistnämnda faktorn inverkar i viss

utsträckning i motsatt riktning i de mindre kommunerna; då andelen i arbetsför ålder – i flera fall – succesivt minskat eller inte i så hög grad ökat, har sysselsättningskvoten istället ökat.

Även om 82 % av kommunerna i Småland under 2012 hade en högre sysselsättningsfrekvens än riksgenomsnittet är skillnaderna mellan olika grupper stor. Endast i sex kommuner var differensen mellan kvinnor och mäns sysselsättningsgrad mindre än riksgenomsnittet, och differensen mellan utrikes- och inrikes födda var större än riksgenomsnittet i mer än hälften av dem. Differensen mellan grupperna är ett tecken på att flera kommuner har en privat arbetsmarknad som i stor utsträckning präglas av könsmärkta branscher och då i synnerhet branscher där primärt män arbetar. Exempelvis har kommuner med ett högt industriberoende i regel en större differens mellan kvinnor och män vad gäller sysselsättningsgraden. Skillnaderna är i den meningen ett uttryck för att flera kommuner har ett traditionellt genuskontrakt, där män i större utsträckning än kvinnor har en privat arbetsmarknad att tillgå, medan kvinnorna främst arbetar inom offentlig sektor. Mer könsneutrala privata branscher återfinns främst inom den privata tjänstesektorn och handel och servicesektorn, men dessa är ofta små i de mindre kommunerna. Att differensen mellan könens sysselsättningsgrad är som lägst i de större kommunerna med en stor tjänstesektor, i kommuner med en stor offentlig sektor och i kommuner med en stor turismsektor understödjer denna förklaring.

Den stora differensen mellan inrikes- och utrikes föddas sysselsättningsgrad är svårare att finna några enhetliga eller generella förklaringar till. Givet den etableringstid som följer när någon invandrar är dock skillnaderna fortsatt höga. Men sedan 2003 har antalet sysselsatta födda i ett land utanför Sverige, boendes i Småland med öarna, ökat med drygt 38,3 procent, motsvarande siffra för inrikes födda under samma tidsperiod är en minskning på nästan -1 procent. Även om denna ökning är stor procentuellt sett har den inte varit tillräcklig för att minska skillnaderna mellan gruppernas sysselsättningsgrad, delvis som en följd av att antalet utrikes födda i arbetsför ålder under samma tidsperiod ökat med drygt 42 %. Motsvarande siffra för inrikes födda är en minskning på. Totalt har antalet inrikes födda i arbetsför ålder boendes i Småland med Blekinge under tidsperioden 2003-2012 minskat med -14 600 personer, samtidigt som antalet utrikes födda i samma åldersgrupp ökat med 20 800 personer. OECD konstaterade i sin rapport om Småland-Blekinge att invandringen varit avgörande för att balansera regionens demografiska balans och framtida arbetskraftsförsörjning, men att utlandsföddas inträde på arbetsmarknaden behöver ökas för att stärka den regionala utvecklingen och säkra den framtida kompetensförsörjningen. I 20 av de 34 kommuner som utgör Småland med öarna har antalet i arbetsför ålder minskat. Utan invandringen hade minskningen varit betydligt större, då antalet inrikes födda i arbetsför ålder endast ökat i fyra kommuner under tidsperioden 2003-2012.

Arbetslöshetsförändringar

Även om Småland med öarna över tid haft en god konkurrenskraft och att sysselsättningsfrekvensen är fortsatt hög har stora förändringar skett på arbetsmarknaden under den senaste strukturfondsperioden. Förändringarna har medfört en lägre sysselsättningsgrad, en högre arbetslöshet samt en ökad andel av befolkningen som varken studerar eller arbetar. Två primära faktorer bakom utvecklingen är att antalet sysselsatta minskat som en följd av en svag konjunktur och antalet i arbetsför ålder ökat. Men utvecklingen har haft olika inverkan på olika grupper, och främst är det grupper som redan var svagt etablerade på arbetsmarknaden som har kommit att drabbas hårdast. Ungdomar, utlandsfödda, funktionshindrade och personer

med låg utbildningsnivå har under denna period haft det särskilt svårt att ta sig in på arbetsmarknaden.

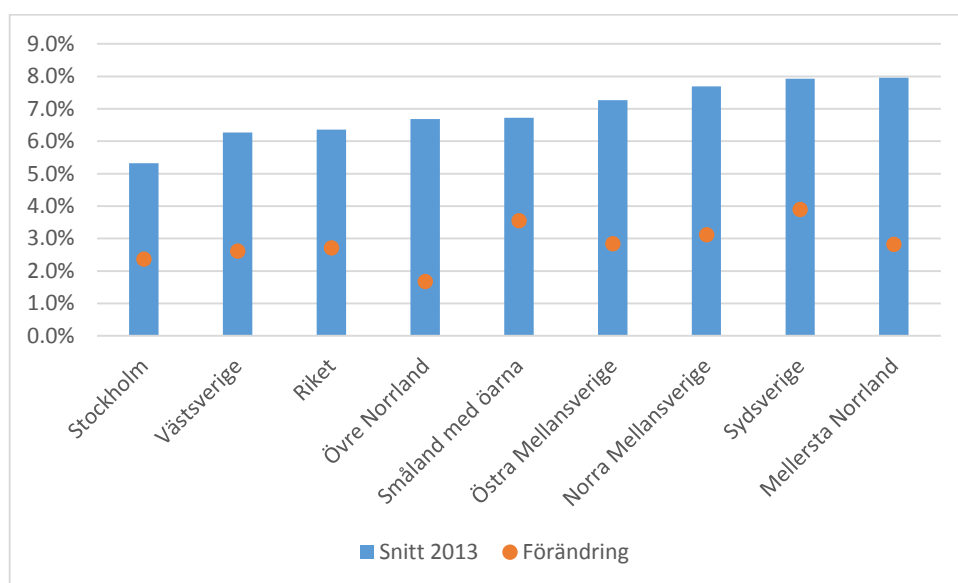

Diagram: Andel av befolkningen (16-64 år) i öppen arbetslöshet eller programåtgärder, 2007-2013, NUTS2-regioner

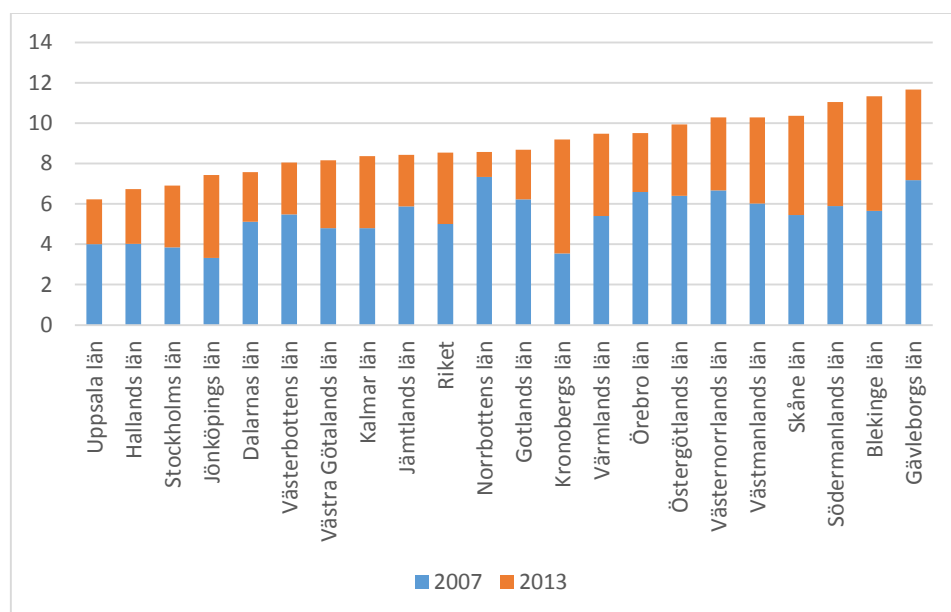

Diagram: Andel av befolkningen (16-64 år) i öppen arbetslöshet eller programåtgärder, 2007-2013, länen

Arbetslösheten i Småland med öarna har ökat kraftigt sedan den ekonomiska krisen och vid utgången av föregående strukturfondsperiod hade regionen en arbetslöshet som översteg riksgenomsnittet. Ökningen av antalet arbetslösa, orelaterad till befolkningen, har varit den högsta i hela riket och mer än fördubblats. Främst är det Smålandslänet som står för den aggregerade ökningen. Särskilt iögonfallande är den ökningen som har skett i Kronoberg och Jönköping, jämfört med samtliga län är dessa de högsta ökningsnivåerna i hela riket. Den ökning som har skett i Gotlands län är något under den som skett på riksnivå. Arbetslöshetsökningen, som i Småland med öarna inleddes

2009, då i samband med finanskrisen, kom att tillta än en gång när en större varselvåg svepte över regionen under senare delen av 2012. Denna varselvåg var särskilt drabbande mot landets mer industriberoende län, som en följd av en stark kronkurs och en försvagad europamarknad när eurokrisen briserade.

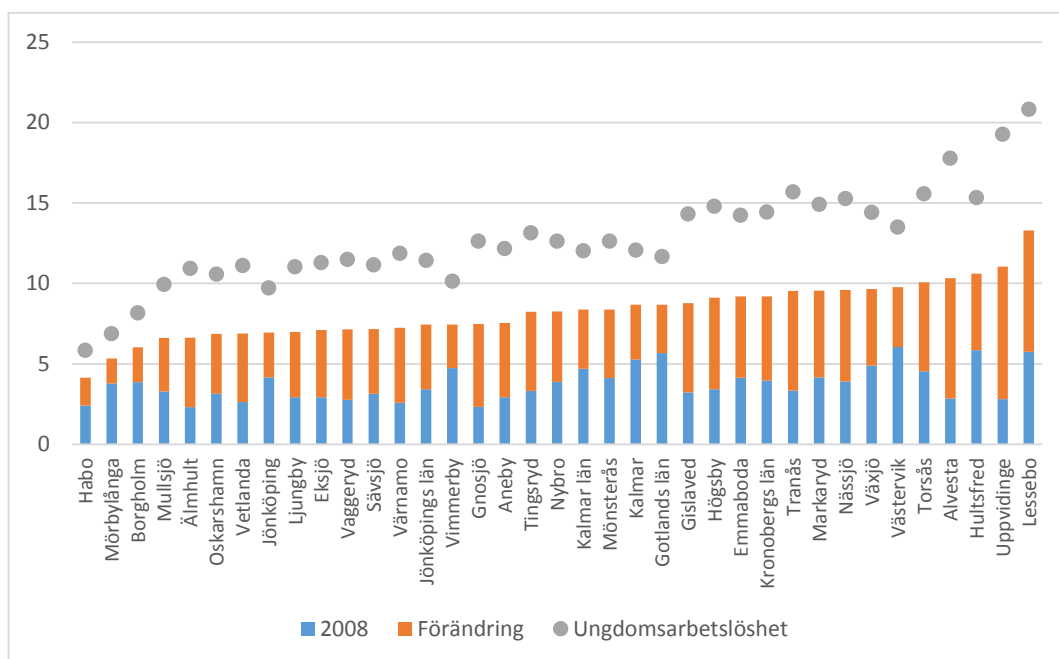

Diagram: Total arbetslöshet och ungdomsarbetslöshet 2013 och förändring sedan 2008

Under förra strukturfondsperioden har arbetslösheten ökat i samtliga av de kommuner som ingår i programområdet Småland med öarna. Arbetslösheten för ungdomar är som högst i några av regionens mindre kommuner. De kommuner som relativt sett har haft en hög invandring under de senaste åren har en något högre arbetslöshetsnivå än kommuner med en lägre mottagning. Givet den etableringstid som ofta följer när en person invandrar, följt av en svag konjunktur i flera av kommunerna, har bidragit till en förhållandevis kraftfull arbetslöshetsökning. Till detta ska adderas att den stora gruppen nittitalister stått i begrepp att inträda på arbetsmarknaden. Den svaga konjunkturen i regionen har resulterat i höjda trösklar in på arbetsmarknaden och ungdomsarbetslösheten har ökat förhållandevis kraftfullt. Men även när det gäller ungdomars arbetslöshet är variationerna mellan kommunerna hög. I 29 av 34 kommuner i Småland med öarna har den relativa arbetslösheten mellan 2008-2013 för personer mellan 16-64 år ökat mer än i riket.

Arbetslöshetens komponenter och särskilt utsatta grupper

I detta avsnitt följer en kartläggning av arbetslöshetens komponenter i Småland med öarna. Den svaga konjunkturutvecklingen medförde att trösklarna in på arbetsmarknaden under föregående strukturfondsperiod ökade. Därför är det viktigt att tydliggöra bilden över vilka grupper som är mest utsatta och identifiera vilka faktorer som är väsentliga för att stärka den enskildes omställningsförmåga. Den övergripande bilden är att individer med låg utbildningsnivå har betydligt svårare för att etablera sig på arbetsmarknaden. Kompetensstegringen på arbetsmarknaden har pågått under en längre tid, men kom med konjunkturedgången att accentueras. Vid konjunkturedgångar ökar också betydelsen av sociala kontaktnätverk för att kunna inträda på arbetsmarknaden. För individer med få tidigare kontakter på arbetsmarknaden, och begränsade nätverk, blir trösklarna in till arbetsmarknaden än

högre. Detta förhållande har under senare år resulterat i att grupper med en redan svag etablering på arbetsmarknaden har kommit att få en än sämre situation.

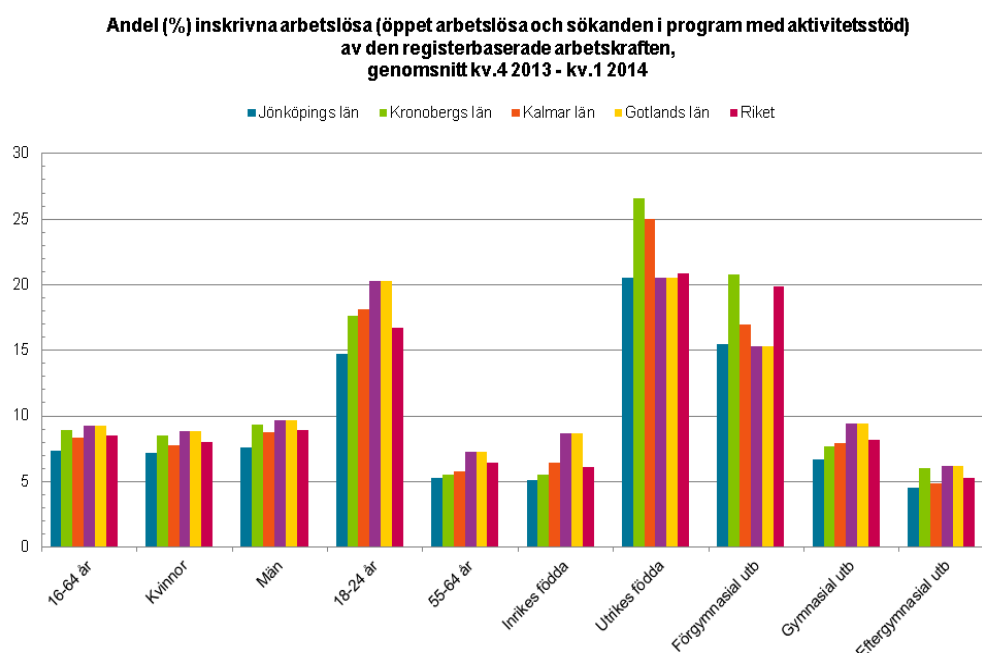

Diagram: Andel (%) inskrivna arbetslösa (öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd), av den registerbaserade arbetskraften, genomsnitt kv.4 2013 - kv.1 2014

Med utgångspunkt i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik kan arbetslöshetens sammansättning analyseras geografiskt men också demografiskt utifrån variabler som exempelvis kön, ålder, födelseland och utbildningsbakgrund.

Räknat som genomsnitt för perioden oktober 2013 - mars 2014 uppgick andelen inskrivna arbetslösa i riket 8,5 procent av den registerbaserade arbetskraften (16-64 år). Arbetslöshetsnivåerna varierar emellertid kraftigt i riket, från låga 6,3 procent i Uppsala län till höga 12,2 procent i Gävleborgs län. Av Smålandslänen (inklusive öarna) visar Jönköpings län lägst genomsnittlig arbetslöshetsnivå (7,4 procent), medan Gotland har högst arbetslöshetsnivå (9,3 procent).

Andelen arbetslösa varierar dock mellan olika grupper. Exempelvis är andelen arbetslösa väsentligt högre bland utrikes födda än bland personer födda i Sverige. Även bland de med högst förgymnasial utbildning är arbetslösheten hög. Ungdomar i åldern 18-24 år är en annan grupp med hög arbetslöshet i de flesta av landets kommuner. I allmänhet tenderar dock ungdomar att vara inskrivna som arbetslösa under kortare perioder än äldre (i genomsnitt är en person i åldern 18-24 år inskriven knappt två tredjedelar så lång tid som en person i åldern 25-54 år). Ungdomars relativt kortare inskrivningsperioder förklaras delvis av att den tidiga delen av karriären är förknippad med en stor rörlighet mellan olika arbeten. Dessutom förekommer en stor rörlighet mellan arbete och utbildning hos yngre.

Under senare år har Arbetsförmedlingen fått en rad nya uppdrag som gjort att sammansättningen av arbetssökande förändrats. En större, och växande, andel av dem som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen tillhör grupper som i genomsnitt har identifierats ha svårare att hitta ett varaktigt arbete (när/om hen blir arbetslös). Till dessa grupper hör personer med högst förgymnasial utbildning, äldre (55-64 år), utomeuropeiskt födda och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt

arbetsförmåga. I slutet på maj 2014 utgjorde dessa, så kallade utsatta grupper, 66 procent av de inskrivna arbetslösa i riket.

Den långsiktiga trenden tyder på att andelen arbetslösa i de utsatta grupperna ökar relativt övriga inskrivna. Sedan 2004 har antalet arbetslösa inom utsatta grupper ökat med drygt 8 200 personer i regionen (Småland inklusive öarna). Bland övriga arbetssökande har antalet inskrivna ökat med omkring 530 personer.¹ Procentuellt innebär detta en ökning med 71,2 respektive 4,6 procent. Det finns flera förklaringar till den större ökningen av arbetslösa inom utsatta grupper. Dels sker ett tillflöde genom överföringar av personer från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen, dels sker en kontinuerlig invandring. Varje år avslutar också ett stort antal ungdomar gymnasiet utan fullständiga betyg, vilket innebär ett kontinuerligt tillskott. Samtidigt ökar arbetsgivarnas krav på såväl utbildning som erfarenhet, vilket tenderar att försvåra arbetsmarknadsläget för personer som tillhör någon av de utsatta grupperna.

Av de utsatta grupperna utgör personer med högst förgymnasial utbildning den enskilt största gruppen. Därefter följer personer födda utanför Europa. Personer födda utanför Europa utgör ungefär en tredjedel av länets inskrivna arbetslösa (16-64 år). Bland de utomeuropeiskt födda arbetslösa finns också en stor andel med svag utbildningsbakgrund. Lite mer hälften (52 procent) av de inskrivna arbetslösa saknar gymnasiekompetens. Den tredje största gruppen är personer med funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga. I slutet på maj 2014 uppgick antalet inskrivna arbetslösa med funktionsnedsättning i regionen (Småland inklusive öarna) till drygt 6 200 personer. Äldre arbetslösa (55-64 år) utgör den volymmässigt minsta gruppen.

Personer med kortare (förgymnasial) utbildning och äldre (55-64 år) drabbades relativt hårt av finanskrisen och antalet arbetslösa i dessa grupper ökade kraftigt under 2008-2009, men har därefter legat tämligen stabilt. Bland funktionsnedsatta har antalet inskrivna arbetslösa ökat succesivt sedan 2008/2009. Under senare tid har dock antalet inskrivna arbetslösa i gruppen börjat minska. Bland utomeuropeiskt födda syns en tydlig tillväxt av antalet inskrivna arbetslösa. Jämförs de inledande fem månaderna 2014 med motsvarande period föregående år har antalet inskrivna arbetslösa i gruppen ökat med omkring 16 procent. Bidragande orsaker till den kraftiga ökningen är en ökad utomeuropeisk invandring och att dessa grupper i större utsträckning tidigare söker sig till arbetsmarknaden och Arbetsförmedlingen.

Den empiriska arbetsmarknadsforskningen har vidare pekat på ett flertal faktorer som kan förklara varför utrikes födda, och i synnerhet utomeuropeiskt födda, har svårt att etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Förutom bristande utbildningsbakgrund och svaga kontaktnät har forskningen exempelvis påvisat diskriminering som en hindrande faktor.

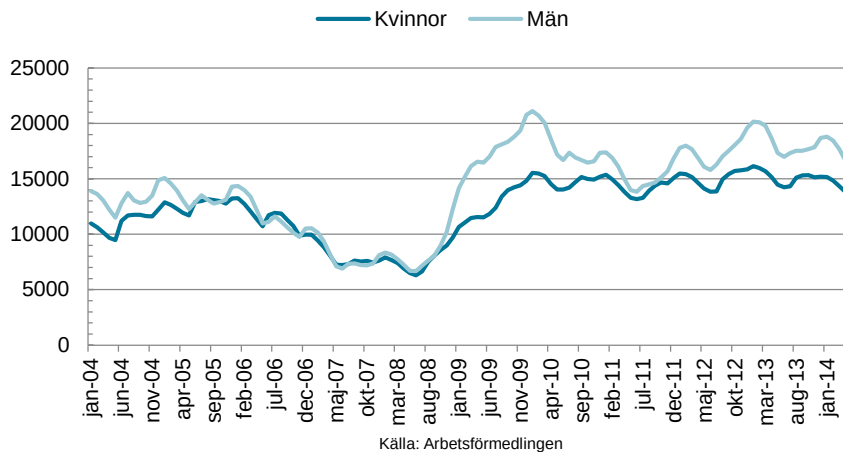

Diagram: Totalt antal inskrivna kvinnor och män 2004-2014

Regionens arbetsmarknad har en tydlig könsmärkning, med undantag för Gotland, och strukturerna präglas av den sysselsättningsintensiva tillverkningssektorn som främst män arbetar inom. När krisen briserade 2009 var det också främst män som drabbades, då en stor andel av dem är sysselsatta inom konjunkturkänsliga branscher. Samma scenario utspelade sig under nittitalskrisen. OECD menar att denna tydliga könssegregering på arbetsmarknaden kan skapa hindrande normer när det gäller mäns vilja att vidareutbilda sig. Det kan nämligen finnas en risk för att yngre män har en föreställning om att de enklare industrijobben utan några högre utbildningskrav är en säker framtidsförsörjning och att studier därför inte är särskilt viktigt. Men i takt med att kunskapsnivån inom industrin ökar, och de enklare montörsyrkena förläggs till låglöneländer, är det viktigt att främja utbildningsviljan hos grupper och i kommuner där utbildningsnivån traditionellt sett varit låg som en följd av den lokala arbetsmarknadens utformning.

I ett alltmer kunskapsintensivt samhälle är tillgången på välutbildad arbetskraft avgörande för utveckling och tillväxt. I takt med att kompetenskraven på arbetsmarknaden ökar minskar antalet arbetstillfällen utan krav på gymnasial eller eftergymnasial utbildning. Det är idag få tjänster som utannonseras utan krav på godkända betyg från gymnasiet. Detta återspeglas bland annat i att sysselsättningen hos gruppen med högst förgymnasial utbildning tenderar att minska trendmässigt.

Kombinerat med en lägre förvärvsintensitet visar gruppen förgymnasialt utbildade en hög arbetslöshet. Räknat som månadsgenomsnitt för perioden oktober 2013 – mars 2014 uppgick den relativa arbetslösheten hos gruppen förgymnasialt utbildade (16-64 år) till 19,9 procent i riket län, vilket är 11,7 procentenheter högre än för gruppen gymnasialt utbildade och 14,6 procentenheter högre än bland de med någon eftergymnasial utbildning.

Ungdomarna (18-24 år) utgör en viktig grupp bland dem med kort utbildning. Varje år går ett stort antal ungdomar ut skolan utan godkända betyg från grundskolan eller gymnasiet. Detta innebär att det sker ett ständigt tillskott av ungdomar med bristfällig utbildning till arbetskraften. Ungdomar som inte avslutat gymnasiet, eller saknar fullständiga grundskolebetyg, löper stor risk att aldrig komma in på arbetsmarknaden. Såväl arbetskraftsdeltagande som sysselsättningsgrad är låg hos ungdomar som inte avslutat gymnasiet med fullständiga betyg. Samtidigt är arbetslösheten hög hos denna grupp ungdomar.

Hälsa och socioekonomi

Den enskildes hälsa har ett starkt samband med dennes sysselsättningsstatus, utbildnings- och inkomstnivå. Alla dessa faktorer har en inbördes påverkan på varandra och bör därför betraktas utifrån ett sammanhållet perspektiv. Exempelvis har en person med en gymnasial utbildning större chanser att erhålla ett arbete och därmed ett bättre hälsotillstånd.

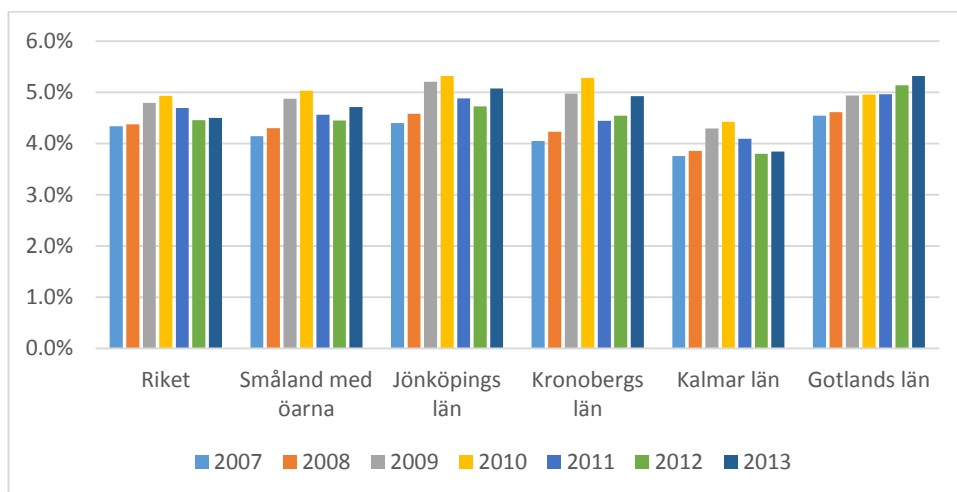

Diagram: Andel av befolkningen i arbetsför ålder (18-64 år) med ekonomiskt bistånd

Andelen av befolkningen mellan 18-64 år med försörjningsstöd har sedan 2007 ökat i samtliga län som in går i Småland med öarna. Totalt har andelen ökat med nästan 14 procent. Störst är ökningen i Kronoberg, följt av Jönköping, Gotland och Kalmar. Vid utgången av 2013 var andelen av befolkningen med försörjningsstöd lägst i Kalmar län och högst i Gotlands län. I samtliga län är det en något högre andel män än kvinnor som har ekonomiskt försörjningsstöd. Under aktuell tidsperiod, 2007-2008, har antalet män med försörjningsstöd, boendes i Småland med öarna, ökat med 13 procent, vilket är en marginellt högre ökning än den som skett för kvinnor. Samtliga län inom Småland med öarna förutom Kalmar hade under 2013 en högre andel av befolkningen som var berättigad ekonomiskt bistånd, höst var andelen i Gotlands län.

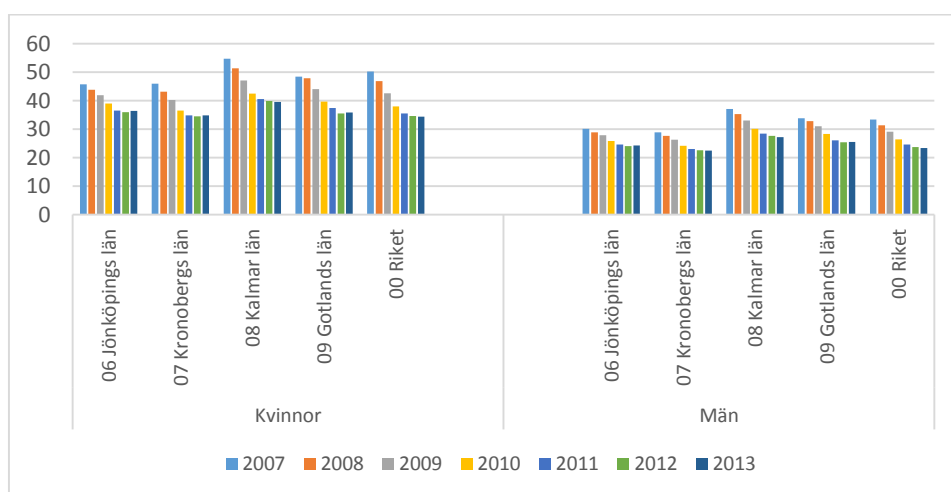

Diagram: Ohälsotalet efter kön 2007-2013

Ohälsotalet beräknas under en 12-månadersperiod och är en summering av 12 månaders värden. Antal utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, sjukersättning och aktivitetsersättning från socialförsäkringen

per försäkrad. Alla dagar är omräknade till heldagar, t.ex. två dagar med halv ersättning blir en dag. Ohälsotalet innehåller inte dagar med sjuklön från arbetsgivare.

Under tidsperioden 2007-2013 har ohälsotalet minskat i samtliga av de län som utgör Småland med öarna. Den kraftfulla minskningen beror bland annat på de arbetsmarknadsreformer som infördes under andra hälften av 00-talet. I samtliga län är ohälsotalet för kvinnor högre än riksgenomsnittet. Även för gruppen män är nivån över riksgenomsnittet i samtliga län förutom Kronoberg, som också har den lägsta nivån av de fyra länen både sett till kvinnor och män. Kvinnor har i samtliga län ett högre ohälsotal än männen. Största skillnaden mellan könen var under 2013 i de tre Smålandslänen, men i Gotlands län var skillnaden mindre än i riket. Andelen långvarigt sjuka med nedsatt arbetsförmåga har sedan 2007 ökat i Kronoberg och Gotland, men minskat i övriga två län.

	Sjukpenningtal 2013			Förändring 2007-2013			Förändring 2010-2013		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Jönköping	8.6	11.0	6.3	-2.8%	2.7%	-10.9%	34.9%	41.2%	25.6%
Kronoberg	8.6	11.3	6.1	-12.7%	-10.3%	-16.9%	32.8%	38.2%	24.3%
Kalmar	9.0	11.6	6.5	-18.9%	-15.6%	-24.2%	41.8%	52.9%	26.3%
Gotland	8.0	10.3	5.8	-15.5%	-11.9%	-21.1%	40.9%	51.5%	25.6%
Riket	8.4	10.8	6.0	-19.7%	-18.2%	-22.6%	39.3%	46.5%	28.2%

Tabell: Sjukpenningtalet efter kön 2007-2013

Sedan ett par år tillbaka använder Försäkringskassan sjukpenningtalet istället för ohälsotalet för att redovisa det samlade måttet för sjukförsäkringens utfall. Anledningen är att ohälsotalet är ett förhållandevis trögrörsligt mått då det inkluderar en rad olika faktorer utöver sjukpenningtalet. Exempelvis inkluderar ohälsotalet den grupp som har sjukersättning, vilken tenderar att inte förändras förrän över lång tid. Sjukpenningtalet är däremot mer föränderligt, och är därför, enligt Försäkringskassan, en bättre korttidsindikator då sjukpenningtalets utveckling med viss fördröjning tenderar att leda till motsvarande förändringar i beviljandet av sjukersättning. Sjukpenningtalet är uppbyggt utifrån antal utbetalda dagar med sjukpenning och rehabiliteringspenning per registrerad försäkrad i åldrarna 16-64 år exklusive försäkrade med hel sjukersättning eller aktivitetsersättning

Under 2013 var sjukpenningtalet lägre än riksgenomsnittet i Gotland men högre i Smålandslänen. Differensen mellan kvinnor och män var som högst i Kronobergs län, följt av Kalmar, Jönköping och Gotland. I samtliga län har det totala sjukpenningtalet minskat sedan 2007. Minskningen har dock varit lägre i Småland med öarna än i riket, och på kort sikt är trenden att talet återigen ökar. 2013 ökade sjukpenningtalet, jämfört med 2010, relativt kraftigt i samtliga län. Den största ökningen har skett hos kvinnor. En förklaring till senare års ökning är att den psykiska ohälsan som sjukdomsorsak har tilltagit. Här syns även stor skillnad mellan könen, då det är vanligare för kvinnor än män att erhålla sjukpenning för psykisk ohälsa.

Befolkningens utbildningsnivå och framtidsyrken

Det har skett stora förändringar på arbetsmarknaden under de senaste åren. Småland med öarna är en av de regioner som har fått erfara vilka konsekvenser en långdragen lågkonjunktur kan innebära i form av ökad arbetslöshet och minskade sysselsättningsnivåer. Konjunkturbarometern har under 2014 dock indikerat att en vändning är på gång. Arbetslösheten har under första hälften av året minskar och näringslivet aviserar en större optimism än vad som var fallet för något år sedan. I detta avslutande avsnitt följer en redovisning över vilka yrken som förväntas att öka men också en bild över humankapitalet som finns att tillgå i regionen.

Den övergripande utbildningsnivån hos de boende i Småland med öarna är låg. I jämförelse med övriga regioner framträder att regionen har den högsta andelen av befolkningen mellan 25-64 år med förgymnasial utbildning som högst uppnådda utbildningsnivå. Av befolkningen i Småland med öarna mellan 30-34 år hade 41,8 % en eftergymnasial utbildning under 2013, vilket var under riksgenomsnittet som uppgick till 48,7 %. Kvinnorna i regionen har en högre utbildningsnivå än män. Under 2013 hade över hälften av kvinnorna mellan 30-34 år en eftergymnasial utbildning, motsvarande nivå för männen i samma åldersgrupp var 33,9 %. I relation till riket är dock en lägre andel av kvinnorna mellan 30-34 år i Småland med öarna eftergymnasialt utbildade (differens på 5,7 procentenheter), och sett till männen är skillnaden än större (differens på 7,9 procentenheter).

Att det råder en hög differens mellan kvinnors och mäns utbildningsnivåer kan förklaras med samma resonemang som förklarar differensen mellan regioners utbildningsnivå: Kvinnor verkar i högre utsträckning än män inom branscher som kräver gymnasial- eller eftergymnasial utbildning. Då kvinnor i högre utsträckning än männen arbetar inom den offentliga sektorn med vård- och omsorg och utbildning får detta genomslag i benägenheten till att utbilda sig. Männen däremot arbetar främst inom tillverkningssektorn som traditionellt sett inte har ställt samma formella utbildningskrav.

Jönköping		Män	Kvinnor	Kvinnor och män
	Förgymnasial utbildning	18.9%	12.7%	15.9%
	Gymnasial utbildning	52.2%	47.6%	50.0%
	Eftergymnasial utbildning	27.7%	38.7%	33.0%
	Uppgift om utbildningsnivå saknas	1.3%	1.0%	1.1%
Kronobergs				
	Förgymnasial utbildning	16.8%	11.4%	14.2%
	Gymnasial utbildning	50.7%	45.4%	48.1%
	Eftergymnasial utbildning	30.5%	41.7%	35.9%
	Uppgift om utbildningsnivå saknas	2.0%	1.5%	1.8%
Kalmar				
	Förgymnasial utbildning	18.2%	11.6%	15.0%
	Gymnasial utbildning	54.1%	48.9%	51.5%
	Eftergymnasial utbildning	26.5%	38.5%	32.4%

	Uppgift om utbildningsnivå saknas	1.3%	1.0%	1.1%
Gotland				
	Förgymnasial utbildning	17.5%	11.3%	14.4%
	Gymnasial utbildning	55.0%	49.6%	52.3%
	Eftergymnasial utbildning	26.6%	38.4%	32.5%
	Uppgift om utbildningsnivå saknas	0.9%	0.7%	0.8%

Tabell: Befolkningens utbildningsnivå, inrikes och utrikes födda, 25-64 år, 2013

Det råder även inomregionala skillnader när det gäller utbildningsnivåer hos befolkningen. Kronobergs läns befolkning har den högsta utbildningsnivån följt av Gotlands-, Kalmar- och Jönköpings län. De lokala universiteten bidrar till den generella utbildningsnivån i regionerna, både i form av högkvalificerade tjänster men även genom att attrahera studenter till regionerna. Att befolkningen i Kronobergs län har en eftergymnasial utbildning i större utsträckning än i övriga län kan förklaras med att länet har en något större tjänstesektor än övriga. Förvisso har Gotlands län en stor tjänste- och servicesektor, men där är betoningen främst på turism- och service som traditionellt sett inte ställer lika höga utbildningskrav på de anställda som den privata tjänstesektorn gör.

Könsskillnaderna vad gäller befolkningens utbildningsnivå är iögonfallande. I samtliga län är andelen kvinnor med en eftergymnasial utbildning mer än tio procentenheter högre jämfört med andelen män som innehar samma utbildningsnivå. Omvänt gäller att det är betydligt vanligare att en man innehar en förgymnasial utbildning som högsta utbildningsnivå.

Jönköping		Män	Kvinnor	Kvinnor och män
	Förgymnasial utbildning	24%	25%	25%
	Gymnasial utbildning	42.7%	39.0%	40.9%
	Eftergymnasial utbildning	28.4%	31.8%	30.1%
	Uppgift om utbildningsnivå saknas	5.0%	4.0%	4.5%
07 Kronobergs län				
	Förgymnasial utbildning	18.7%	20.7%	19.7%
	Gymnasial utbildning	39.8%	35.4%	37.6%
	Eftergymnasial utbildning	32.9%	37.9%	35.4%
	Uppgift om utbildningsnivå saknas	8.6%	6.0%	7.3%
Kalmar				
	Förgymnasial utbildning	19.9%	21.7%	20.8%
	Gymnasial utbildning	42.3%	36.7%	39.4%
	Eftergymnasial utbildning	30.2%	36.5%	33.5%
	Uppgift om utbildningsnivå saknas	7.5%	5.0%	6.2%

Gotland				
	Förgymnasial utbildning	15.6%	15.6%	15.6%
	Gymnasial utbildning	34.2%	32.0%	33.0%
	Eftergymnasial utbildning	40.4%	46.7%	43.7%
	Uppgift om utbildningsnivå saknas	9.9%	5.7%	7.7%

Tabell: Befolkningens utbildningsnivå utrikes födda, 25-65 år, 2013

Jämfört med befolkningen som helhet i de olika länen är andelen av de utlandsfödda med en eftergymnasial utbildning högre i Kalmar och på Gotland, men lägre i Jönköping och Kronoberg. Om samma jämförelsegrupper används fast med utbildningsgruppen ”förgymnasialt utbildade” framkommer att en större andel av de utlandsfödda innehar denna utbildningsnivå och detta gäller för samtliga län. En delförklaring till detta är att utlandsfödda kvinnor i större utsträckning än kvinnor i befolkningen som helhet har en förgymnasial utbildning som högst uppnådda utbildningsnivå. Den största skillnaden, sett till andelen av de olika gruppernas utbildningsnivåer, är att andelen utlandsfödda med en gymnasial utbildning är lägre. Utbildningsskillnaderna mellan utlandsfödda kvinnor och män är inte lika stora som de är för befolkningen som helhet.

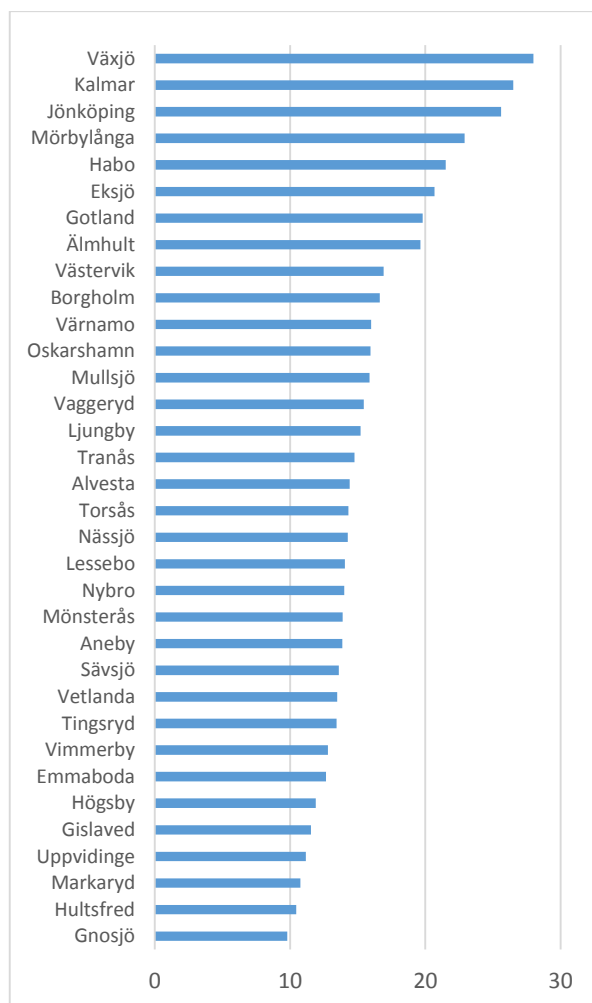

Diagram: Andel av befolkningen (25-64 år) med minst treårig eftergymnasial utbildning, 2013.

På kommunal nivå råder det relativt tydliga skillnader mellan befolkningens utbildningsnivåer. I de mål EU har satt upp för år 2020 anges att av befolkningen i åldersgruppen 30-34 år ska mellan 40-45 % inneha en eftergymnasial utbildning – i dagsläget uppnår endast sju av 34 kommuner i länen detta mål. I de tre största kommunerna – Jönköping, Växjö och Kalmar – har hälften eller mer av befolkningen i denna ålder en eftergymnasial utbildning. Lägst utbildning i denna åldersgrupp har befolkningen i kommuner med en stor tillverkningssektor, exempel på sådana kommuner är; Gnosjö, Gislaved, Markaryd och Hultsfred. Dessa inomregionala skillnader understryker den spårbundenhet som finns gällande befolkningens benägenhet till att utbilda sig och den lokala arbetsmarknadens utformning och dess kompetenskrav.

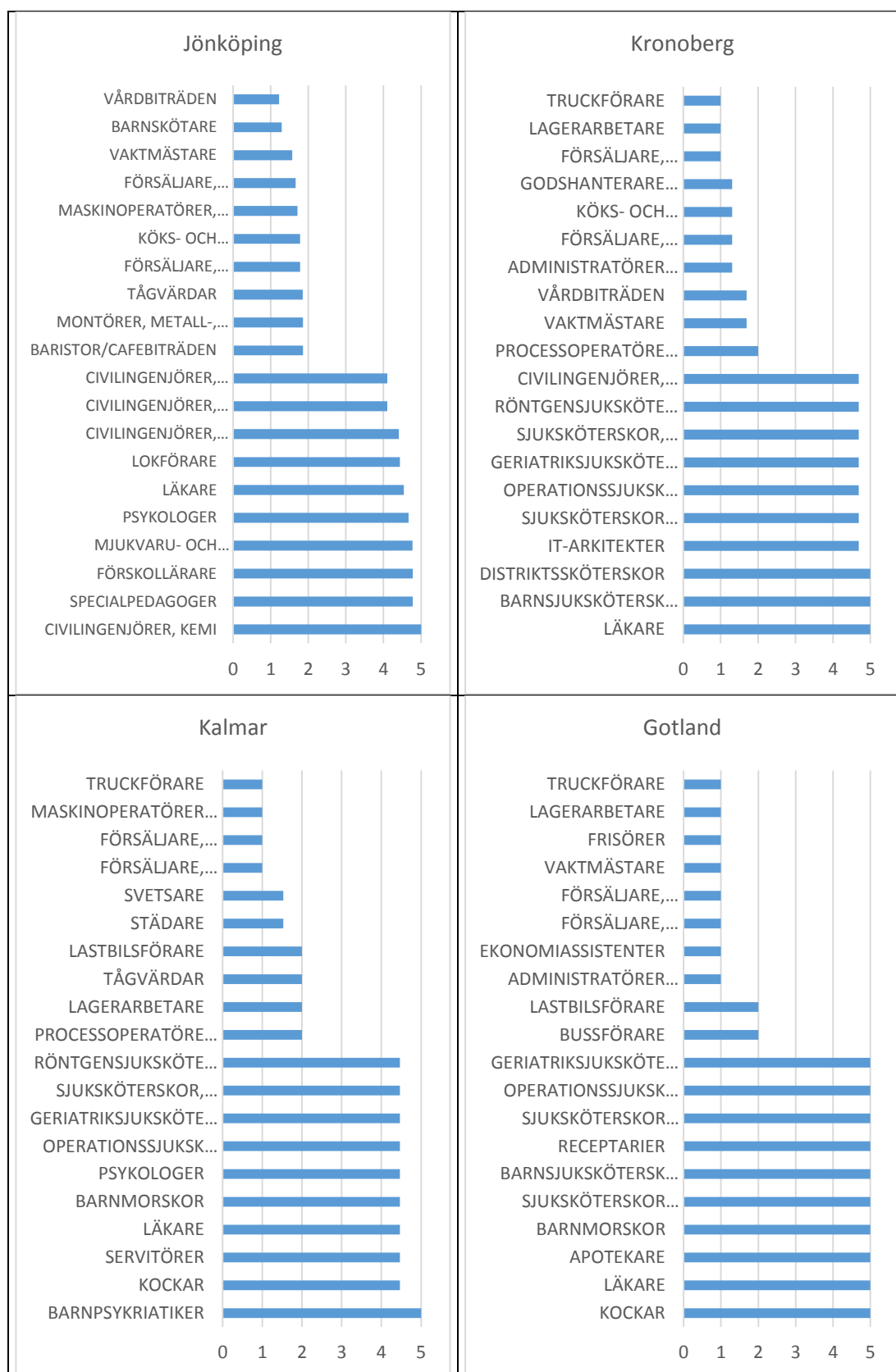
	Fullföljd utb. inom 4 år, andel (%) av nybörjare totalt.	Övergång till högskolan inom 3 år efter avslutad utbildn.	Fullföljd gymnasial utbildning, andel av 20-åringar	Grundlägg behörighet t univ (%) av invånare 20 år.
Jönköpings län	80.1	40.9	76.7	68.6
Gotlands län	78.7	32.7	77.0	71.4
Kronobergs län	78.7	43.3	76.1	67.7
Kalmar län	78.6	43.3	75.4	66.9
Riket totalt	75.8	43.3	72.2	63.8

Tabell: Andel av befolkningen (20-åringar) med fullföljd gymnasial utbildning och övergångsfrekvens till högskolan, länen, årsgenomsnitt 2004-2012

Samtliga län inom regionen har en god nivå när det gäller gymnasieelevernas resultat och genomströmning. Av eleverna i länet så har mellan 78-80 % av eleverna som påbörjat en gymnasieutbildning genomfört den inom fyra år vilket är en högre andel än i riket. Länen har i jämförelse med riket även en hög andel med fullföljd gymnasieutbildning. Vidare så har Kronobergs- och Kalmar län en övergångsfrekvens till högskolestudier i linje med riksgenomsnittet men Jönköpings- och Gotlands län har en lägre frekvens.

Av de 34 kommuner som finns inom länet ligger 35 % av dem under riksnivån gällande andelen av den 20-åriga befolkningen med en fullföljd gymnasieutbildning och 65 % av kommunerna har en lägre övergångsfrekvens till högskolestudier än vad riket har. Mullsjö-, Habo- samt Kalmar kommun har den högsta andelen 20-åringar med en fullföljd gymnasieutbildning (~84-85 %) och lägst andel har Gnosjö, Vaggeryd samt Uppvidinge (56-66 %). Högst övergångsfrekvens till högskola har kommunerna Gnosjö, Älmhult samt Högsby (47-54 %) och lägst har Borgholm, Torsås och Lessebo (26-32 %). Gnosjö kommun sticker således ut i sammanhanget genom att ha den lägsta andelen 20-åringar med fullföljd gymnasieutbildning men samtidigt den högsta övergångsfrekvensen till eftergymnasial utbildning.

I diagrammen nedan anges vilka tio största överskotts- och bristyrken (se statistikbilaga för fullständig förteckning) som förväntas att finnas inom Småland med öarna den närmsta framtiden. Uträkningen är genomförd av Arbetsförmedlingen.

Även om bristindexet innehåller variationer mellan länen är den gemensamma nämnaren att den framtida efterfrågan bedöms, generellt sett, att finnas inom yrken som

kräver minst gymnasial, men oftast eftergymnasial, kompetens. Senare års lågkonjunktur har resulterat i att antalet yrken med låga utbildningskrav har minskat betydligt, särskilt inom den varuproducerande sektorn. För regionen är detta en stor och komplex utmaning. Dels är det en utmaning att stärka individens omställningsförmåga, dels att möjliggöra för näringslivet att öka konkurrenskraften genom ett ökat kunskapsinnehåll.

Ett tydligt tecken på den förändring som har skett på arbetsmarknaden är att arbetsgivare inom den varuproducerande sektorn efterfrågar ingenjörer men inte operatörer eller montörer. Detta pekar på den kompetensstegring som pågår inom traditionella branscher, som under lång tid stått för en stor andel av regionens instegsyrken. Om näringslivet inte breddas inom andra tillväxtnäringar finns det en risk för att antalet instegsyrken totalt sett minskar i regionen. En sådan utveckling kan få långvariga konsekvenser för grupper som saknar högre utbildningsnivå.

I den offentliga sektorn förväntas ett stort personalbehov att uppstå inom de närmsta åren. Behovet hör samman med höga pensionsavgångar och en allt mer åldrande befolkning. Särskilt stort är behovet inom specialiserade vård- och omsorgsyrken. Men även yrken inom hotell- och restaurang förväntas att vara efterfrågade, och likaså vissa yrken inom mer traditionella branscher som bygg och tillverkning.

Men den stora utmaningen är att rusta den enskilde så att denne erhåller de utbildningar och kompetenser som är nödvändiga för att kunna motsvara de kriterier som ställs för de olika bristyrkena. På sikt är matchningen mellan arbetskraft och tillgängliga arbeten en avgörande fråga för regionens konkurrenskraft och omställningsförmåga. För om inte matchningen fungerar finns risk för att tillväxten hämmas och att arbetsgivare flyttar från regionen. Då regionen har en generellt sett låg utbildningsnivå, som dessutom skiftar stort inom regionen, är de ökade kompetenskraven en nyckelfråga för regionens framtida utveckling.

Källor

- Ansvarskommittén. *Färre kommuner? Om små kommuners problem och utmaningar*. URL: http://www.sou.gov.se/pdf/Blandat/pdf_avslut_utr/F%C3%A4rre%20kommuner.pdf
- Arbetsförmedlingen. 2013. *Insatser för förhindra långvarig arbetslöshet*. URL: <http://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Var-verksamhet/Rapporter/Aterrapportering/6-14-2013-Insatser-for-att-forhindra-langvarig-arbetsloshet.html>
- Framtidskommissionens slutrapport: *Svenska framtidsutmaningar*. URL: http://www.regeringen.se/download/9cde7be8.pdf?major=1&minor=213306&cn=attachmentPublDuplicator_0_attachment
- Framtidskommissionen. 2012. *Försörjningskvoten i olika delar av Sverige – scenarier till år 2050*. URL: <http://www.regeringen.se/sb/d/16541/a/219106>
- Glesbygdsverket. *Kartläggning av strategier för att öka befolkningen i kommuner och regioner*. URL: http://www.tillvaxtanalys.se/download/18.56ef093c139bf3ef8902943/1349863620822/Kartlaeggning_av_strategier_foer_att_oeka_befolkningen.pdf
- Globaliseringsrådets slutrapport. *Bortom krisen - Om ett framgångsrikt Sverige i den nya globala ekonomin*, URL: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/12/68/57/e04110d0.pdf>
- Globaliseringsrådets kansli. *Utvecklingskraft och omställningsförmåga. En globaliserad svensk ekonomi*. URL: http://www.regeringen.se/download/103dc7cc.pdf?major=1&minor=126550&cn=attachmentPublDuplicator_0_attachment
- Högskoleverket. 2008. *Kvinnor och män i högskolan*. URL: <http://jamda.ub.gu.se/bitstream/1/442/1/jacobsson.pdf>
- Institutet för arbetsmarknadspolitisk forskning. 2011. *Sociala kontakter och ungdomars inträde på arbetsmarknaden*. URL: <http://www.ifau.se/sv/Forskning/Publikationer/Rapporter/2011/Sociala-kontakter-och-ungdomars-intrade-pa-arbetsmarknaden/>
- Konjunkturinstitutet 2013. *Små steg mot bättre tider*. URL: <http://www.konj.se/792.html>
- Långtidsutredningen. *En åldrande befolkning – Konsekvenser för svensk ekonomi*. URL: <http://www.regeringen.se/content/1/c4/17/61/faf073c2.pdf>
- Långtidsutredningen. *Permanent förändring – Globalisering, strukturuomvandling och sysselsättningsdynamik*. URL: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/09/94/53/ceffda7a.pdf>
- OECD. 2012. *Territorial Reviews – Småland-Blekinge*. URL: <http://www.smalandblekinge.se/files/oecd/oecd-territorial-reviews-SmalandBlekinge-SV.pdf>
- PwC. 2012. *Föreställningar om landsbygden – mer myter än faktiska fakta*. Öhrlings Pricewaterhouse Coopers AB
- SOU 2006:102, *Generationsväxlingens problem och möjligheter*. URL: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/07/36/89/50048b8c.pdf>
- Statistiska Centralbryån. 2011. *Långtidsarbetslöshet bland personer i åldern 15-74*. URL: http://www.scb.se/Statistik/AM/AM0401/2011K03Z/AM0401_2011K03Z_SM_AM110SM1103.pdf
- Statistiska Centralbryån. 2000. *Ungdomar stannar i stora städer*. URL: http://www.scb.se/Grupp/valfard/_dokument/A05ST0003_01.pdf

- Statistiska Centralbyrån. 2011. *Glesbygden – Första stopp för flyktingar*. URL:
http://www.scb.se/statistik/_publikationer/LE0001_2011K04_TI_09_A05TI1104.pdf
- Statistiska Centralbyrån. 2012. *Högskolenyborjare 2011/12*. URL:
<http://www.hsv.se/download/18.782a298813a88dd0dad800016747/statistiskt-meddelande-nyborjare-UF20SM1204.pdf>
- Statistiska Centralbyrån. 2012. *Studenter mer benägna att lämna högskolan i goda tider*. URL:
http://www.scb.se/Pages/Article_331926.aspx
- Statistiska Centralbyrån. *Integration – Ett regionalt perspektiv*. URL:
http://www.scb.se/Pages/PublishingCalendarViewInfo_259923.aspx?publobjid=11988
- Tillväxtanalys. 2010. *Regionernas arbetskraftsförsörjning*. URL:
http://www.tillvaxtanalys.se/download/18.56ef093c139bf3ef89029af/1349864021466/Rapport_2010_06.pdf
- NUTEK:s årsbok 2006. *Strukturuomvandling*. URL:
<http://publikationer.tillvaxtverket.se/ProductView.aspx?ID=815>
- Tillväxtfakta 2010. *Så växer Sverige och dess regioner*. URL:
<http://publikationer.tillvaxtverket.se/ProductView.aspx?ID=1387>
- Tillväxtfakta 2011. *Från Arjeplog till Heilongjiang*. URL:
<http://publikationer.tillvaxtverket.se/ProductView.aspx?id=1585>
- Tillväxtfakta 2012. *Regional attraktivitet - tillväxtmotor i en global verklighet*. URL:
<http://publikationer.tillvaxtverket.se/ProductView.aspx?ID=1797>
- Tillväxtanalys. 2011. *Orter med befolkningstillväxt 2000-2010*. URL:
http://www.tillvaxtanalys.se/download/18.56ef093c139bf3ef89029c2/1349864046802/Rapport_2011_11.pdf
- Tillväxtanalys. 2011. *Regional Tillväxt 2011 – en rapport om tillstånd och utveckling i Sveriges FA-regioner*. URL:
<http://www.tillvaxtanalys.se/sv/publikationer/rapportserien/rapportserien/12-5-2011-regional-tillvaxt-2011---en-rapport-om-tillstand-och-utveckling-i-sveriges-fa-regioner.html>
- Tillväxtverket. 2012. *Kvinnors och mäns företagande 2012*. URL:
<http://publikationer.tillvaxtverket.se/ProductView.aspx?ID=1789>

Statistikbilaga

Bristyrken (2014) inom de olika länen, i rangordning

	Jönköping		Kronoberg
CIVILINGENJÖRER, KEMI	5	LÄKARE	5
SPECIALPEDAGOGER	4.78	BARNSJUKSKÖTERSKOR	5
FÖRSKOLLÄRARE	4.78	DISTRIKTSSKÖTERSKOR	5
MJUKVARU- OCH SYSTEMUTVECKLARE	4.77	IT-ARKITEKTER	4.69
PSYKOLOGER	4.67	SJUKSKÖTERSKOR INOM AKUTSJUKVÅRD	4.69
LÄKARE	4.54	OPERATIONSSJUKSKÖTERSKOR	4.69
LOKFÖRARE	4.44	GERIATRIKSJUKSKÖTERSKOR	4.69
CIVILINGENJÖRER, MASKIN	4.41	SJUKSKÖTERSKOR, PSYKIATRISK VÅRD	4.69
CIVILINGENJÖRER, ELKRAFT	4.1	RÖNTGENSJUKSKÖTERSKOR	4.69
CIVILINGENJÖRER, ELEKTRONIK OCH TELETEKNIK	4.1	CIVILINGENJÖRER, MASKIN	4.69
VERKTYGSMÅKARE	4.09	VVS-INGENJÖRER	4.69
CONTROLLRAR	4	TESTARE OCH TESTLEDARE	4.38
IT-ARKITEKTER	4	BARNMORSKOR	4.38
SJUKSKÖTERSKOR INOM AKUTSJUKVÅRD	4	MJUKVARU- OCH SYSTEMUTVECKLARE	4.31
OPERATIONSSJUKSKÖTERSKOR	4	PSYKOLOGER	4.31
INGENJÖRER OCH TEKNIKER INOM ELEKTRONIK OCH TELETEKNIK	4	LASTBILSMEKANIKER	4.31
STYCKARE	4	SPECIALPEDAGOGER	4.31
BAGARE/KONDITORER	3.98	FÖRSKOLLÄRARE	4.31
LARMTEKNIKER	3.98	JURISTER	4
DISTRIKTSSKÖTERSKOR	3.96	GOLVLÄGGARE	4
GYMNASIELÄRARE I YRKESÄMNE	3.92	VVS-MONTÖRER	4
VVS-MONTÖRER	3.88	KRANFÖRARE	4
KOCKAR	3.88	INKÖPARE	4
SYSTEMFÖRVALTARE/SYSTEMADMINISTRATÖRER	3.87	KOCKAR	4
ELINGENJÖRER OCH ELTEKNIKER	3.87	BAGARE/KONDITORER	4
REVISORER	3.86	OPTIKER	4
RÖNTGENSJUKSKÖTERSKOR	3.86	SJUKSKÖTERSKOR (GRUNDUTBILDADE)	4
GROVPLÅTSLAGARE	3.85	FASTIGHETSTEKNIKER	4
SJUKSKÖTERSKOR, PSYKIATRISK VÅRD	3.81	MASKINREPARATÖRER	4
GYMNASIELÄRARE NATURVETENSKAPLIGA ÄMNE	3.8	LARMTEKNIKER	4
LASTBILSMEKANIKER	3.76	DISTRIBUTIONSELEKTRIKER	4
APOTEKARE	3.74	UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLELÄRARE	4
BARNMORSKOR	3.74	GYMNASIELÄRARE NATURVETENSKAPLIGA ÄMNE	4
GERIATRIKSJUKSKÖTERSKOR	3.71	CIVILINGENJÖRER, BYGG OCH ANLÄGGNING	4
BYGGNADSINGENJÖRER OCH BYGGNADSTEKNIKER	3.7	CIVILINGENJÖRER, ELEKTRONIK OCH TELETEKNIK	4
GYMNASIELÄRARE I MATEMATIK	3.68	CIVILINGENJÖRER, KEMI	4
STYR- OCH REGLERTEKNIKER	3.62	ELINGENJÖRER OCH ELTEKNIKER	4

TUNNPLÅTSLAGARE	3.62	INGENJÖRER OCH TEKNIKER INOM ELEKTRONIK OCH TELETE	4
VETERINÄRER	3.59	MASKININGENJÖRER OCH MASKINTEKNIKER	4
BETONGARBETARE	3.58	GIS-INGENJÖRER	4
ANLÄGGNINGSARBETARE	3.58	BYGGNADSPÅTSLAGARE	4
TESTARE OCH TESTLEDARE	3.57	STYCKARE	4
TANDLÄKARE	3.54	VERKSTADSMEKANIKER	4
BILMEKANIKER	3.54	LOKFÖRARE	4
SKOGSMASKINFÖRARE	3.53	Fordonslackerare	4
BARNSJUKSKÖTERSKOR	3.52	MEDICINSKA SEKRETERARE	3.69
TRAFIKLÄRARE	3.52	BETONGARBETARE	3.69
LÅSSMEDER	3.52	TRÄARBETARE/SNICKARE	3.69
VERKSTADSMEKANIKER	3.52	MÅLARE	3.69
BYGGNADSPÅTSLAGARE	3.47	DRIFTTEKNIKER, IT	3.69
LÄRARE I ESTETISKA OCH PRAKTISKA ÄMNEN	3.46	TELEFONFÖRSÄLJARE	3.69
CIVILINGENJÖRER, BYGG OCH ANLÄGGNING	3.45	TANDLÄKARE	3.69
SVETSARE	3.41	TANDHYGIENISTER	3.69
MASKINREPARATÖRER	3.38	DRIFTTEKNIKER VID VÄRME- OCH VATTENVERK	3.69
MASKININGENJÖRER OCH MASKINTEKNIKER	3.37	SKOGSARBETARE	3.69
LÖNE- OCH PERSONALASSISTENTER	3.34	MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSINSPEKTÖRER	3.69
TANDSKÖTERSKOR	3.34	GYMNASIELÄRARE I MATEMATIK	3.69
BRANDMÄN	3.34	GYMNASIELÄRARE I SPRÅK	3.69
MURARE	3.3	LÄRARE I GRUNDSKOLANS TIDIGARE ÅR	3.69
TRÄARBETARE/SNICKARE	3.3	LOGISTIKER	3.69
DRIFTTEKNIKER, IT	3.29	BYGGNADSIINGENJÖRER OCH BYGGNADSTEKNIKER	3.69
CNC-OPERATÖRER	3.29	VERKTYGSMAKARE	3.69
SJUKSKÖTERSKOR (GRUNDUTBILDADE)	3.26	REDOVISNINGSEKONOMER	3.62
KURATORER	3.26	VETERINÄRER	3.62
LANTMÄSTARE	3.2	APOTEKARE	3.62
SKOGSMÄSTARE	3.2	RECEPTARIER	3.62
LANTMÄTARE	3.2	GYMNASIELÄRARE I YRKESÄMNEN	3.62
OPTIKER	3.18	LÄRARE I ESTETISKA OCH PRAKTISKA ÄMNEN	3.62
RECEPTARIER	3.18	REVISORER	3.31
DRIFTTEKNIKER VID VÄRME- OCH VATTENVERK	3.18	CONTROLLRAR	3.31
SOCIALSEKRETERARE	3.18	LÖNE- OCH PERSONALASSISTENTER	3.31
GJUTARE	3.18	TAKMONTÖRER	3.31
GYMNASIELÄRARE I SPRÅK	3.17	HELPDESKTEKNIKER/SUPPORTTEKNIKER	3.31
LÄRARE I GRUNDSKOLANS TIDIGARE ÅR	3.17	LACKERARE	3.31
LÄRARE I GRUNDSKOLANS SENARE ÅR	3.17	BILMEKANIKER	3.31
SERVITÖRER	3.15	STYR- OCH REGLERTEKNIKER	3.31
MEDICINSKA SEKRETERARE	3.14	FRITIDSPEDAGOGER	3.31
MASKINFÖRARE, LANTBRUK	3.14	TRAFIKLÄRARE	3.31

GOLVLÄGGARE	3.12	KEMIINGENJÖRER OCH KEMITEKNIKER	3.31
MÅLARE	3.12	SVETSARE	3.31
FÖRETAGSSÄLJARE	3.12	TUNNPLÅTSLAGARE	3.31
DISTRIBUTIONSELEKTRIKER	3.12	GROVPLÅTSLAGARE	3.31
JÄGMÄSTARE	3.1	CNC-OPERATÖRER	3.31
BEHANDLINGSASSISTENTER	3.1	PERSONALTJÄNSTEMÄN	3
LOGISTIKER	3.1	STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDARE	3
STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDARE	3.09	VÄRDEPAPPERSMÄKLARE	3
FÖRSÄKRINGSTJÄNSTEMÄN	3.09	FÖRSÄKRINGSTJÄNSTEMÄN	3
ELMONTÖRER	3.09	SPEDITÖRER	3
FRITIDSPEDAGOGER	3.09	MURARE	3
BISTÅNDSBEDÖMARE	3.09	PLATTSÄTTARE	3
SJUKGYMNASTER	3.08	ANLÄGGNINGSARBETARE	3
LACKERARE	3.02	ISOLERINGSMONTÖRER	3
LASTBILSFÖRARE	3.02	GLASMÄSTARE	3
PERSONALTJÄNSTEMÄN	3	ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE	3
JURISTER	3	GROVARBETARE INOM BYGG OCH ANLÄGGNING	3
SPEDITÖRER	3	SYSTEMFÖRVALTARE/SYSTEMADMINISTRATÖRER	3
PLATTSÄTTARE	3	MARKNADSANALYTIKER OCH MARKNADSFÖRARE	3
TAKMONTÖRER	3	FÖRETAGSSÄLJARE	3
ISOLERINGSMONTÖRER	3	BANKTJÄNSTEMÄN	3
GLASMÄSTARE	3	RESESÄLJARE	3
ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE	3	LOGOPEDER	3
KRANFÖRARE	3	ARBETSTERAPEUTER	3
HELPDESKTEKNIKER/SUPPORTTEKNIKER	3	DIETISTER	3
FASTIGHETSMÄKLARE	3	SJUKGYMNASTER	3
INKÖPARE	3	UNDERSKÖTERSKOR	3
LOGOPEDER	3	SKÖTARE	3
TANDHYGIENISTER	3	TANDSKÖTERSKOR	3
SKÖTARE	3	INSTALLATIONSELEKTRIKER	3
MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSINSPEKTÖRER	3	DJURUPPFÖDARE/DJURSKÖTARE	3
BIOMEDICINSKA ANALYTIKER	3	JÄGMÄSTARE	3
UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLELÄRARE	3	LANTMÄSTARE	3
SOLDATER	3	SKOGSMÄSTARE	3
KRIMINALVÅRDARE	3	MASKINFÖRARE, LANTBRUK	3
ARKITEKTER	3	SKOGSMASKINFÖRARE	3
VVS-INGENJÖRER	3	GYMNASIELÄRARE I HISTORIA, SAMHÄLLSKUNSKAP	3
GIS-INGENJÖRER	3	LÄRARE I GRUNDSKOLANS SENARE ÅR	3
MASKINOPERATÖRER, LIVSMEDELSINDUSTRI	3	FOTTERAPEUTER	3
SLAKTARE	3	HUDTERAPEUTER	3
TRANSPORTLEDARE	3	MASSÖRER	3
UNDERSKÖTERSKOR	2.96	BRANDMÄN	3

VÄKTARE	2.86	VÄKTARE	3
GODSHANTERARE OCH EXPRESSBUD	2.86	SOCIALSEKRETERARE	3
RESESÄLJARE	2.78	KURATORER	3
BARTENDRAR	2.76	BISTÅNDSBEDÖMARE	3
HANDLÄGGARE/UTREDARE, OFFENTLIG FÖRVALTNING	2.73	BEHANDLINGSASSISTENTER	3
REDOVISNINGSEKONOMER	2.73	FRITIDSLEDARE	3
BILFÖRSÄLJARE	2.73	KRIMINALVÅRDARE	3
GYMNASIELÄRARE I HISTORIA, SAMHÄLLSKUNSKAP	2.73	ARKITEKTER	3
BUSSFÖRARE	2.68	CIVILINGENJÖRER, ELKRAFT	3
SKOGSARBETARE	2.61	LANTMÄTARE	3
ARBETSTERAPEUTER	2.51	MASKINOPERATÖRER, KEMISK INDUSTRI	3
BIBLIOTEKARIER	2.51	MASKINOPERATÖRER, GUMMI- OCH PLASTINDUSTRI	3
INSTALLATIONSELEKTRIKER	2.5	MASKINOPERATÖRER, LIVSMEDELSINDUSTRI	3
FASTIGHETSTEKNIKER	2.49	LÅSSMEDER	3
PERSONLIGA ASSISTENTER	2.49	SLAKTARE	3
DIETISTER	2.48	PROCESSOPERATÖRER, KEMISK BASINDUSTRI	3
DJURUPPFÖDARE/DJURSKÖTARE	2.47	MASKINOPERATÖRER, STEN-, CEMENT- OCH BETONGVAROR	3
FRISÖRER	2.47	MONTÖRER, EL- OCH TELEUTRUSTNING	3
BREVBÄRARE	2.47	TRANSPORTLEDARE	3
MARKNADSANALYTIKER OCH MARKNADSFÖRARE	2.43	BREVBÄRARE	3
BANKTJÄNSTEMÄN	2.43	LASTBILSFÖRARE	3
MASKINOPERATÖRER, TRÄVARUINDUSTRI	2.43	Industrilackerare	3
ADMINISTRATÖRER OCH SEKRETERARE	2.39	FRISÖRER	2.69
TELEFONFÖRSÄLJARE	2.34	RENHÅLLNINGS- OCH ÅTERVINNINGSARBETARE	2.69
MASKINOPERATÖRER, KEMISK INDUSTRI	2.33	MASKINOPERATÖRER, TRÄVARUINDUSTRI	2.69
FOTTERAPEUTER	2.3	TÅGVÄRDAR	2.69
EKONOMIASSISTENTER	2.29	ELMONTÖRER	2.62
PROCESSOPERATÖRER, TRÄ- PAPPERS- OCH MASSAINDUSTR	2.29	TAXIFÖRARE	2.62
INFORMATÖRER	2.27	BARNSKÖTARE	2.38
HUDTERAPEUTER	2.22	HANDLÄGGARE/UTREDARE, OFFENTLIG FÖRVALTNING	2.31
TRUCKFÖRARE	2.16	FASTIGHETSMÄKLARE	2.31
PROCESSOPERATÖRER VID STÅL- OCH METALLVERK	2.14	BILFÖRSÄLJARE	2.31
TRÄDGÅRDSARBETARE	2.13	SERVITÖRER	2.31
MASSÖRER	2.13	BARTENDRAR	2.31
FRISKVÅRDKONSULENTER	2.1	BARISTOR/CAFEBITRÄDEN	2.31
MASKINOPERATÖRER, GRAFISK INDUSTRI, PAPPERSVARUIND	2.1	ELEVASSISTENTER	2.31
FRITIDSLEDARE	2.09	PERSONLIGA ASSISTENTER	2.31
GROVARBETARE INOM BYGG OCH ANLÄGGNING	2	MASKINOPERATÖRER, GRAFISK INDUSTRI, PAPPERSVARUIND	2.31

PARKARBETARE	2	GJUTARE	2.31
ELEVASSISTENTER	2	FORDONSMONTÖRER	2.31
LAGERARBETARE	2	MONTÖRER, METALL-, GUMMI- OCH PLASTPRODUKTER	2.31
RECEPTIONISTER	1.99	BUSSFÖRARE	2.31
TAXIFÖRARE	1.99	EKONOMIASSISTENTER	2
STÄDARE	1.98	RECEPTIONISTER	2
RENHÅLLNINGS- OCH ÅTERVINNINGSARBETARE	1.98	BIBLIOTEKARIER	2
MONTÖRER, EL- OCH TELEUTRUSTNING	1.97	INFORMATÖRER	2
BARISTOR/CAFEBITRÄDEN	1.86	TRÄDGÅRDSARBETARE	2
MONTÖRER, METALL-, GUMMI- OCH PLASTPRODUKTER	1.86	PARKARBETARE	2
TÅGVÄRDAR	1.85	STÄDARE	2
FÖRSÄLJARE, DAGLIGVAROR	1.78	FRISKVÅRDKONSULENTER	2
KÖKS- OCH RESTAURANGBITRÄDEN	1.78	PROCESSOPERATÖRER VID STÅL- OCH METALLVERK	2
MASKINOPERATÖRER, GUMMI- OCH PLASTINDUSTRI	1.71	PROCESSOPERATÖRER, TRÄ- PAPPERS- OCH MASSAINDUSTRY	2
FÖRSÄLJARE, FACKHANDEL	1.66	VAKTMÄSTARE	1.69
VAKTMÄSTARE	1.57	VÅRDBITRÄDEN	1.69
BARNSKÖTARE	1.29	ADMINISTRATÖRER OCH SEKRETERARE	1.31
VÅRDBITRÄDEN	1.22	FÖRSÄLJARE, FACKHANDEL	1.31
		KÖKS- OCH RESTAURANGBITRÄDEN	1.31
		GODSHANTERARE OCH EXPRESSBUD	1.31

	KALMAR LÄN		GOTLANDS LÄN
barnpsykiatriker	5	KOCKAR	5
KOCKAR	4.47	LÄKARE	5
SERVITÖRER	4.47	APOTEKARE	5
LÄKARE	4.47	BARNMORSKOR	5
BARNMORSKOR	4.47	SJUKSKÖTERSKOR INOM AKUTSJUKVÅRD	5
PSYKOLOGER	4.47	BARNSJUKSKÖTERSKOR	5
OPERATIONSSJUKSKÖTERSKOR	4.47	RECEPTARIER	5
GERIATRIKSJUKSKÖTERSKOR	4.47	SJUKSKÖTERSKOR (GRUNDUTBILDADE)	5
SJUKSKÖTERSKOR, PSYKIATRISK VÅRD	4.47	OPERATIONSSJUKSKÖTERSKOR	5
RÖNTGENSJUKSKÖTERSKOR	4.47	GERIATRIKSJUKSKÖTERSKOR	5
LASTBILMEKANIKER	4.47	SJUKSKÖTERSKOR, PSYKIATRISK VÅRD	5
GYMNASIELÄRARE I SPRÅK	4.47	RÖNTGENSJUKSKÖTERSKOR	5
GYMNASIELÄRARE I YRKESÄMNEN	4.47	UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLELÄRARE	5
SPECIALPEDAGOGER	4.47	PERSONLIGA ASSISTENTER	5
CIVILINGENJÖRER, BYGG OCH ANLÄGGNING	4.47	SLAKTARE	5
CIVILINGENJÖRER, ELKRAFT	4.47	MJUKVARU- OCH SYSTEMUTVECKLARE	4
CIVILINGENJÖRER, ELEKTRONIK OCH TELETEKNIK	4.47	IT-ARKITEKTER	4
CIVILINGENJÖRER, MASKIN	4.47	RECEPTIONISTER	4

BYGGNADSINGENJÖRER OCH BYGGNADSTEKNIKER	4.47	SERVITÖRER	4
ELINGENJÖRER OCH ELTEKNIKER	4.47	DISTRIKTSSKÖTERSKOR	4
INGENJÖRER OCH TEKNIKER INOM ELEKTRONIK OCH TELETE	4.47	SJUKGYMNASTER	4
VVS-INGENJÖRER	4.47	TANDSKÖTERSKOR	4
PLATTSÄTTARE	4	BILMEKANIKER	4
GOLVLÄGGARE	4	LASTBILSMEKANIKER	4
MJUKVARU- OCH SYSTEMUTVECKLARE	4	BIBLIOTEKARIER	4
BAGARE/KONDITORER	4	GYMNASIELÄRARE I HISTORIA, SAMHÄLLSKUNSKAP	4
SJUKSKÖTERSKOR INOM AKUTSJUKVÅRD	4	GYMNASIELÄRARE I MATEMATIK	4
BARNSJUKSKÖTERSKOR	4	GYMNASIELÄRARE I SPRÅK	4
DISTRIKTSSKÖTERSKOR	4	GYMNASIELÄRARE NATURVETENSKAPLIGA ÄMNEN	4
ARBETSTERAPEUTER	4	GYMNASIELÄRARE I YRKESÄMNEN	4
STYR- OCH REGLERTEKNIKER	4	LÄRARE I ESTETISKA OCH PRAKTISKA ÄMNEN	4
SKOGSMASKINFÖRARE	4	LÄRARE I GRUNDSKOLANS TIDIGARE ÅR	4
BIOMEDICINSKA ANALYTIKER	4	LÄRARE I GRUNDSKOLANS SENARE ÅR	4
FÖRSKOLLÄRARE	4	SPECIALPEDAGOGER	4
MASKININGENJÖRER OCH MASKINTEKNIKER	4	FÖRSKOLLÄRARE	4
KEMIINGENJÖRER OCH KEMITEKNIKER	4	FRITIDSPEDAGOGER	4
BYGGNADSPÅTSLAGARE	4	TRAFIKLÄRARE	4
VERKTYGSMAKARE	4	SOLDATER	4
SFI lärare	4	BARNSKÖTARE	4
MURARE	3.94	VÅRDBITRÄDEN	4
MÅLARE	3.94	STYCKARE	4
BARTENDRAR	3.94	REVISORER	3
SJUKGYMNASTER	3.94	STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDARE	3
SJUKSKÖTERSKOR (GRUNDUTBILDADE)	3.94	JURISTER	3
INSTALLATIONSELEKTRIKER	3.94	VÄRDEPAPPERSMÄKLARE	3
DJURUPPFÖDARE/DJURSKÖTARE	3.94	SPEDITÖRER	3
GYMNASIELÄRARE I MATEMATIK	3.94	MURARE	3
GYMNASIELÄRARE NATURVETENSKAPLIGA ÄMNEN	3.94	PLATTSÄTTARE	3
LÄRARE I ESTETISKA OCH PRAKTISKA ÄMNEN	3.94	BETONGARBETARE	3
VÄKTARE	3.94	TRÄARBETARE/SNICKARE	3
SOCIALSEKRETERARE	3.94	ANLÄGGNINGSARBETARE	3
KURATORER	3.94	TAKMONTÖRER	3
BISTÅNDSBEDÖMARE	3.94	GOLVLÄGGARE	3
ARKITEKTER	3.94	ISOLERINGSMONTÖRER	3
TAKMONTÖRER	3.53	GLASMÄSTARE	3
VETERINÄRER	3.53	VVS-MONTÖRER	3
TANDHYGIENISTER	3.53	MÅLARE	3
LACKERARE	3.53	ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE	3
MASKINREPARATÖRER	3.53	KRANFÖRARE	3

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSINSPEKTÖRER	3.53	SYSTEMFÖRVALTARE/SYSTEMADMINISTRATÖRER	3
UNIVERSITETS- OCH HÖGSKOLELÄRARE	3.53	TESTARE OCH TESTLEDARE	3
FRITIDSPEDAGOGER	3.53	DRIFTEKNIKER, IT	3
CIVILINGENJÖRER, KEMI	3.53	HELPDESKTEKNIKER/SUPPORTTEKNIKER	3
GIS-INGENJÖRER	3.53	MARKNADSANALYTIKER OCH MARKNADSFÖRARE	3
MASKINOPERATÖRER, TRÄVARUINDUSTRI	3.53	FASTIGHETSMÄKLARE	3
VERKSTADSMEKANIKER	3.53	BANKTJÄNSTEMÄN	3
CNC-OPERATÖRER	3.53	BILFÖRSÄLJARE	3
REVISORER	3.47	TELEFONFÖRSÄLJARE	3
HANDLÄGGARE/UTREDARE, OFFENTLIG FÖRVALTNING	3.47	BARTENDRAR	3
SPEDITÖRER	3.47	BARISTOR/CAFEBITRÄDEN	3
ADMINISTRATÖRER OCH SEKRETERARE	3.47	BAGARE/KONDITORER	3
MEDICINSKA SEKRETERARE	3.47	TANDLÄKARE	3
BETONGARBETARE	3.47	VETERINÄRER	3
ISOLERINGSMONTÖRER	3.47	LOGOPEDER	3
SYSTEMFÖRVALTARE/SYSTEMADMINISTRATÖRER	3.47	PSYKOLOGER	3
IT-ARKITEKTER	3.47	ARBETSTERAPEUTER	3
DRIFTEKNIKER, IT	3.47	DIETISTER	3
HELPDESKTEKNIKER/SUPPORTTEKNIKER	3.47	OPTIKER	3
FÖRETAGSSÄLJARE	3.47	TANDHYGIENISTER	3
INKÖPARE	3.47	UNDERSKÖTERSKOR	3
UNDERSKÖTERSKOR	3.47	INSTALLATIONSELEKTRIKER	3
FASTIGHETSTEKNIKER	3.47	FASTIGHETSTEKNIKER	3
BILMEKANIKER	3.47	LACKERARE	3
SKOGSARBETARE	3.47	MASKINREPARATÖRER	3
MASKINFÖRARE, LANTBRUK	3.47	LARMTEKNIKER	3
LÄRARE I GRUNDSKOLANS SENARE ÅR	3.47	STYR- OCH REGLERTEKNIKER	3
FRISÖRER	3.47	DISTRIBUTIONSELEKTRIKER	3
HUDTERAPEUTER	3.47	DRIFTEKNIKER VID VÄRME- OCH VATTENVERK	3
BRANDMÄN	3.47	DJURUPPFÖDARE/DJURSKÖTARE	3
KRIMINALVÅRDARE	3.47	LANTMÄSTARE	3
TUNNPLÅTSLAGARE	3.47	SKOGSMÄSTARE	3
BUSSFÖRARE	3.47	MASKINFÖRARE, LANTBRUK	3
MASKINOPERATÖRER, GUMMI- OCH PLASTINDUSTRI	3.06	SKOGSMASKINFÖRARE	3
CONTROLLRAR	3	MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSINSPEKTÖRER	3
STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDARE	3	BIOMEDICINSKA ANALYTIKER	3
JURISTER	3	FOTTERAPEUTER	3
VÄRDEPAPPERSMÄKLARE	3	VÄKTARE	3
FÖRSÄKRINGSTJÄNSTEMÄN	3	SOCIALSEKRETERARE	3
REDOVISNINGSEKONOMER	3	KURATORER	3
LÖNE- OCH PERSONALASSISTENTER	3	BISTÅNDSBEDÖMARE	3

TRÄARBETARE/SNICKARE	3	BEHANDLINGSASSISTENTER	3
ANLÄGGNINGSARBETARE	3	FRITIDSLEDARE	3
GLASMÄSTARE	3	KRIMINALVÅRDARE	3
VVS-MONTÖRER	3	ARKITEKTER	3
ANLÄGGNINGSMASKINFÖRARE	3	CIVILINGENJÖRER, BYGG OCH ANLÄGGNING	3
KRANFÖRARE	3	CIVILINGENJÖRER, ELKRAFT	3
GROVARBETARE INOM BYGG OCH ANLÄGGNING	3	CIVILINGENJÖRER, MASKIN	3
TESTARE OCH TESTLEDARE	3	CIVILINGENJÖRER, KEMI	3
MARKNADSANALYTIKER OCH MARKNADSFÖRARE	3	LANTMÄTARE	3
FASTIGHETSMÄKLARE	3	BYGGNADSIINGENJÖRER OCH BYGGNADSTEKNIKER	3
BANKTJÄNSTEMÄN	3	ELINGENJÖRER OCH ELTEKNIKER	3
RESESÄLJARE	3	MASKININGENJÖRER OCH MASKINTEKNIKER	3
BILFÖRSÄLJARE	3	VVS-INGENJÖRER	3
TANDLÄKARE	3	KEMIINGENJÖRER OCH KEMITEKNIKER	3
APOTEKARE	3	GIS-INGENJÖRER	3
LOGOPEDER	3	FLYGTEKNIKER	3
DIETISTER	3	MASKINOPERATÖRER, GUMMI- OCH PLASTINDUSTRI	3
OPTIKER	3	MASKINOPERATÖRER, TRÄVARUINDUSTRI	3
RECEPTARIER	3	MASKINOPERATÖRER, GRAFISK INDUSTRI, PAPPERSVARUIND	3
SKÖTARE	3	MASKINOPERATÖRER, LIVSMEDELSINDUSTRI	3
TANDSKÖTERSKOR	3	BYGGNADSPÅTSLAGARE	3
ELMONTÖRER	3	VERKTYGSMÅKARE	3
LARMTEKNIKER	3	LÅSSMEDER	3
DISTRIBUTIONSELEKTRIKER	3	CNC-OPERATÖRER	3
DRIFTTEKNIKER VID VÄRME- OCH VATTENVERK	3	MASKINOPERATÖRER, STEN-, CEMENT- OCH BETONGVAROR	3
JÄGMÄSTARE	3	MONTÖRER, EL- OCH TELEUTRUSTNING	3
LANTMÄSTARE	3	TRANSPORTLEDARE	3
SKOGSMÄSTARE	3	BREVBÄRARE	3
TRÄDGÅRDSARBETARE	3	FLYGVÄRDINNOR	3
GYMNASIELÄRARE I HISTORIA, SAMHÄLLSKUNSKAP	3	TAXIFÖRARE	3
LÄRARE I GRUNDSKOLANS TIDIGARE ÅR	3	GODSHANTERARE OCH EXPRESSBUD	3
TRAFIKLÄRARE	3	CONTROLLRAR	2
FOTTERAPEUTER	3	PERSONALTJÄNSTEMÄN	2
BEHANDLINGSASSISTENTER	3	HANDLÄGGARE/UTREDARE, OFFENTLIG FÖRVALTNING	2
FRITIDSLEDARE	3	FÖRSÄKRINGSTJÄNSTEMÄN	2
FRISKVÅRDKONSULENTER	3	REDOVISNINGSEKONOMER	2
LANTMÄTARE	3	MEDICINSKA SEKRETERARE	2
PROCESSOPERATÖRER, TRÄ- PAPPERS- OCH MASSAINDUSTRI	3	LÖNE- OCH PERSONALASSISTENTER	2

MASKINOPERATÖRER, GRAFISK INDUSTRI, PAPPERSVARUIND	3	FÖRETAGSSÄLJARE	2
MASKINOPERATÖRER, LIVSMEDELSINDUSTRI	3	INKÖPARE	2
GJUTARE	3	RESESÄLJARE	2
GROVPLÅTSLAGARE	3	KÖKS- OCH RESTAURANGBITRÄDEN	2
LÅSSMEDER	3	INFORMATÖRER	2
SLAKTARE	3	TRÄDGÅRDSARBETARE	2
STYCKARE	3	PARKARBETARE	2
MASKINOPERATÖRER, STEN-, CEMENT- OCH BETONGVAROR	3	SKOGSARBETARE	2
FORDONSMONTÖRER	3	HUDTERAPEUTER	2
MONTÖRER, EL- OCH TELEUTRUSTNING	3	MASSÖRER	2
MONTÖRER, METALL-, GUMMI- OCH PLASTPRODUKTER	3	BRANDMÄN	2
TRANSPORTLEDARE	3	STÄDARE	2
BREVBÄRARE	3	RENHÅLLNINGS- OCH ÅTERVINNINGSARBETARE	2
LOKFÖRARE	3	FRISKVÅRDKONSULENTER	2
TAXIFÖRARE	3	ELEVASSISTENTER	2
RECEPTIONISTER	2.94	SVETSARE	2
BARISTOR/CAFEBITRÄDEN	2.94	BUSSFÖRARE	2
PARKARBETARE	2.53	LASTBILSFÖRARE	2
MASSÖRER	2.53	ADMINISTRATÖRER OCH SEKRETERARE	1
GODSHANTERARE OCH EXPRESSBUD	2.53	EKONOMIASSISTENTER	1
PERSONALTJÄNSTEMÄN	2.47	FÖRSÄLJARE, DAGLIGVAROR	1
EKONOMIASSISTENTER	2.47	FÖRSÄLJARE, FACKHANDEL	1
TELEFONFÖRSÄLJARE	2.47	VAKTMÄSTARE	1
VAKTMÄSTARE	2.47	FRISÖRER	1
BIBLIOTEKARIER	2.47	LAGERARBETARE	1
INFORMATÖRER	2.47	TRUCKFÖRARE	1
LOGISTIKER	2.47		
RENHÅLLNINGS- OCH ÅTERVINNINGSARBETARE	2.06		
KÖKS- OCH RESTAURANGBITRÄDEN	2		
BARNSKÖTARE	2		
ELEVASSISTENTER	2		
VÅRDBITRÄDEN	2		
PERSONLIGA ASSISTENTER	2		
PROCESSOPERATÖRER, KEMISK BASINDUSTRI	2		
LAGERARBETARE	2		
TÅGVÄRDAR	2		
LASTBILSFÖRARE	2		
STÄDARE	1.53		
SVETSARE	1.53		
FÖRSÄLJARE, DAGLIGVAROR	1		
FÖRSÄLJARE, FACKHANDEL	1		

MASKINOPERATÖRER, KEMISK INDUSTRI	1		
TRUCKFÖRARE	1		

Arbetslöshet i län och kommuner (andel av arbetskraften i öppen arbetslöshet eller programåtgärder), genomsnitt kv. 4 2013- kv. 1 2014

	Totalt			Unga	Äldre		
Kommun	16-64 år	Kvinnor	Män	18-24 år	55-64 år	Inrikes födda	Utrikes födda
Aneby	7.9	7.3	8.3	18.2	5.1	6.2	25.5
Gnosjö	7.6	8.5	6.8	13.7	5.9	4.4	16.8
Mullsjö	6.4	7.0	5.9	16.7	4.2	5.6	15.3
Habo	4.0	4.0	4.1	12.9	3.0	3.6	12.0
Gislaved	8.7	9.6	8.0	16.4	6.8	5.8	20.2
Vaggeryd	7.0	7.3	6.8	18.3	4.7	4.8	18.2
Jönköping	6.9	6.3	7.4	12.6	5.1	4.8	18.6
Nässjö	9.5	9.2	9.9	18.9	6.6	6.3	30.8
Värnamo	7.0	7.3	6.6	14.9	4.7	4.4	17.1
Sävsjö	7.6	7.1	8.0	9.9	4.3	3.8	32.9
Vetlanda	6.9	6.5	7.2	14.7	4.8	4.7	23.6
Eksjö	6.8	6.3	7.2	15.8	4.8	4.9	23.3
Tranås	9.7	9.5	9.9	20.6	6.1	7.4	28.8
Jönköpings län	7.4	7.2	7.6	14.7	5.2	5.1	20.6
Uppvidinge	11.3	9.9	12.4	22.3	5.2	5.6	37.1
Lessebo	13.1	11.8	14.2	28.0	9.0	7.8	40.9
Tingsryd	8.0	7.5	8.3	19.1	4.2	5.8	26.2
Alvesta	10.2	8.9	11.4	24.1	4.6	5.9	33.2
Älmhult	6.2	6.0	6.4	14.5	4.7	4.4	15.7
Markaryd	9.2	10.1	8.4	18.3	5.3	6.6	21.8
Växjö	9.4	9.0	9.7	16.6	6.2	5.6	27.5
Ljungby	6.8	6.6	6.9	13.1	4.5	4.6	18.4
Kronobergs län	9.0	8.5	9.4	17.6	5.5	5.5	26.5
Högsby	9.8	9.8	9.8	18.6	6.6	6.9	29.4
Torsås	9.5	8.1	10.5	24.7	6.4	8.0	26.9
Mörbylånga	5.2	4.7	5.7	13.6	4.8	4.7	14.2
Hultsfred	10.7	10.7	10.7	20.5	7.2	6.7	35.6
Mönsterås	8.6	8.2	9.0	19.1	5.9	6.4	30.7
Emmaboda	9.5	8.7	10.2	24.0	6.0	7.8	22.2
Kalmar	8.5	7.8	9.2	16.4	5.9	6.5	24.4
Nybro	8.4	7.9	8.8	19.1	6.3	6.8	20.7
Oskarshamn	6.5	6.9	6.2	15.6	4.4	4.9	18.6
Västervik	9.7	8.7	10.7	23.0	6.3	8.0	28.9
Vimmerby	7.1	7.3	6.8	15.8	4.9	5.4	27.9

Borgholm	6.7	6.0	7.3	14.8	4.7	5.4	24.2
Kalmar län	8.3	7.8	8.8	18.1	5.8	6.5	25.0
Gotland	9.3	8.8	9.7	20.3	7.2	8.7	20.5
Gotlands län	9.3	8.8	9.7	20.3	7.2	8.7	20.5

Utveckling av antalet sysselsättningar totalt (i %) och industriberoende (2007-2012)

	Sysselsättningsutveckling 2007-2012	Andel sysselsatta inom tillverkning 2007
Aneby	-3.2%	38.0%
Gnosjö	-7.1%	58.1%
Mullsjö	-1.7%	40.8%
Habo	-3.1%	39.9%
Gislaved	-9.2%	46.8%
Vaggeryd	-6.9%	44.7%
Jönköping	3.5%	16.4%
Nässjö	-9.4%	24.8%
Värnamo	-6.2%	31.9%
Sävsjö	-3.0%	35.7%
Vetlanda	-6.5%	37.8%
Eksjö	-3.6%	18.5%
Tranås	-5.5%	29.9%
Uppvidinge	-15.1%	49.0%
Lessebo	-11.3%	38.7%
Tingsryd	-5.0%	29.2%
Alvesta	-5.2%	31.7%
Älmhult	-5.9%	23.0%
Markaryd	-6.5%	41.4%
Växjö	1.8%	13.5%
Ljungby	-5.8%	38.5%
Högsby	-10.7%	20.0%
Torsås	-20.5%	36.3%
Mörbylånga	3.6%	16.9%
Hultsfred	-6.1%	30.6%
Mönsterås	-8.0%	35.5%
Emmaboda	-10.0%	51.4%
Kalmar	2.4%	9.5%
Nybro	-10.9%	36.5%
Oskarshamn	-5.4%	35.2%
Västervik	-2.0%	21.3%
Vimmerby	-4.4%	34.0%
Borgholm	-0.9%	7.4%

Gotland	-1.3%	8.8%
----------------	-------	------

Befolkningsutveckling (i %) och demografisk försörjningskvot (2013)

	Försörjningskvot	Befolkningsutveckling 00-13
Aneby	75.95915	-4.6%
Gnosjö	76.17531	-8.5%
Mullsjö	88.46051	-0.5%
Habo	84.23703	14.6%
Gislaved	78.48573	-5.6%
Vaggeryd	80.74713	3.7%
Jönköping	72.50894	11.7%
Nässjö	82.69374	0.1%
Värnamo	78.4926	2.8%
Sävsjö	86.48419	-0.7%
Vetlanda	84.29717	-0.8%
Eksjö	82.20452	-2.4%
Tranås	87.86909	2.9%
Uppvidinge	85.42623	-5.3%
Lessebo	87.9431	-3.7%
Tingsryd	88.8164	-9.1%
Alvesta	81.73249	1.9%
Älmhult	80.04113	2.3%
Markaryd	86.78838	-2.9%
Växjö	71.7333	16.1%
Ljungby	79.25347	0.7%
Högsby	86.8017	-10.4%
Torsås	87.84817	-7.9%
Mörbylånga	89.70161	6.9%
Hultsfred	85.08212	-10.1%
Mönsterås	85.06503	-2.1%
Emmaboda	85.78238	-8.3%
Kalmar	69.53349	7.7%
Nybro	82.87511	-1.5%
Oskarshamn	81.91408	-0.5%
Västervik	86.93386	-4.2%
Vimmerby	82.68403	-3.1%
Borgholm	98.18962	-5.9%
Gotland	77.91092	-0.3%

Branschutveckling (antalet sysselsatta) 2007-2012, länen, fin nivå

	06 Jönköpings län	07 Kronobergs län	08 Kalmar län	09 Gotlands län
U01 jordbruk, skogsbruk och fiske	-5.0%	-8.0%	2.0%	1.0%
U02 utvinning av mineral	-19.0%	0.0%	-41.0%	-8.0%

U03 framställning av livsmedel, drycker och tobak	19.0%	-2.0%	14.0%	6.0%
U04 textil-, beklädnads- och lädervarutillverkning	17.0%	-25.0%	-14.0%	-35.0%
U05 tillverkning av trä och varor av trä, rotting o.d. utom möbler	-18.0%	-28.0%	-26.0%	7.0%
U06 pappers- och pappersvarutillverkning	-18.0%	-16.0%	-13.0%	-100.0%
U07 grafisk produktion och reproduktion av inspelningar	-33.0%	-10.0%	34.0%	-48.0%
U08 tillverkning av stenkolsprodukter och raffinerade petroleumprodukter	-100.0%	-100.0%	200.0%	-100.0%
U09 tillverkning av kemikalier och kemiska produkter	-3.0%	77.0%	-20.0%	100.0%
U10 tillverkning av farmaceutiska basprodukter och läkemedel	-84.0%	.	-100.0%	.
U11 tillverkning av gummi- och plastvaror	-15.0%	-3.0%	-7.0%	-31.0%
U12 tillverkning av andra icke-metalliska mineraliska produkter	-1.0%	-13.0%	-31.0%	8.0%
U13 stål- och metallframställning	-7.0%	-19.0%	-23.0%	-100.0%
U14 tillverkning av metallvaror utom maskiner och apparater	-14.0%	-29.0%	-19.0%	9.0%
U15 tillverkning av datorer, elektronikvaror, optik, elapparatur och andra maskiner och apparater	-13.0%	-2.0%	-13.0%	28.0%
U16 transportmedelstillverkning	-10.0%	-43.0%	-27.0%	-74.0%
U17 övrig tillverkning	-28.0%	-39.0%	-43.0%	-80.0%
U18 reparationer och installationer av maskiner och apparater	-19.0%	-20.0%	25.0%	28.0%
U19 försörjning av el,gas, värme och kyla	-12.0%	-9.0%	-1.0%	24.0%
U20 vattenförsörjning och avloppsrening	6.0%	-2.0%	-5.0%	-11.0%
U21 avfallshantering, återvinning och sanering	20.0%	56.0%	26.0%	366.0%
U22 byggverksamhet	7.0%	6.0%	5.0%	12.0%
U23 handel samt reparation av motorfordon och motorcyklar	1.0%	0.0%	-2.0%	12.0%
U24 parti-och provisionshandel utom med motorfordon	-3.0%	11.0%	-9.0%	7.0%
U25 detaljhandel utom med motorfordon och motorcyklar	2.0%	-8.0%	3.0%	-3.0%
U26 transport och magasinering	-7.0%	0.0%	-5.0%	2.0%
U27 post- och kurirverksamhet	-3.0%	-17.0%	-14.0%	-19.0%
U28 hotell- och restaurangverksamhet	18.0%	20.0%	10.0%	10.0%
U29 förlagsverksamhet, film-, video- och tv-programproduktion, sändning av program	-4.0%	21.0%	-9.0%	-12.0%
U30 telekommunikation	-27.0%	-38.0%	-42.0%	-26.0%
U31 dataprogrammering, datakonsultverksamhet och informationstjänster	20.0%	22.0%	13.0%	32.0%
U32 finansiella tjänster utom försäkring och pensionsfondsverksamhet	-14.0%	-18.0%	-8.0%	-16.0%
U33 försäkring, återförsäkring och pensionsfondsverksamhet utom obligatorisk socialförsäkring	4.0%	15.0%	12.0%	40.0%

U34 stödtjänster till finansiella tjänster och försäkring	6.0%	1.0%	0.0%	76.0%
U35 fastighetsverksamhet	-3.0%	1.0%	13.0%	0.0%
U36 juridisk och ekonomisk konsultverksamhet	10.0%	13.0%	5.0%	10.0%
U37 verksamheter som utövas av huvudkontor; konsulttjänster till företag	32.0%	6.0%	46.0%	28.0%
U38 arkitekt- och teknisk konsultverksamhet; teknisk provning och analys	31.0%	2.0%	25.0%	-15.0%
U39 vetenskaplig forskning och utveckling	-85.0%	-36.0%	-9.0%	-36.0%
U40 reklam och marknadsundersökning	-5.0%	16.0%	14.0%	22.0%
U41 andra specialiserade företagstjänster inkl. veterinärverksamhet	-10.0%	-7.0%	18.0%	31.0%
U42 uthyrning och leasing	56.0%	41.0%	25.0%	62.0%
U43 arbetsförmedling, bemanning och andra personalrelaterade tjänster	15.0%	-11.0%	18.0%	70.0%
U44 rese-, bevaknings-, fastighetsservice- och kontorstjänster m.m.	34.0%	3.0%	28.0%	13.0%
U45 offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring	3.0%	5.0%	5.0%	-6.0%
U46 utbildning	0.0%	0.0%	-4.0%	-11.0%
U47 hälso- och sjukvård	0.0%	-4.0%	-7.0%	1.0%
U48 vård och omsorg med boende	-6.0%	4.0%	-4.0%	13.0%
U49 öppna sociala insatser	14.0%	19.0%	11.0%	-18.0%
U50 kultur, nöje och fritid	0.0%	13.0%	-1.0%	4.0%
U51 annan serviceverksamhet och personliga tjänster	1.0%	4.0%	-4.0%	-6.0%
U99 okänd verksamhet	-16.0%	-24.0%	-13.0%	14.0%
Totalt	-261.0%	.	36.0%	.

Sysselsättningsfrekvens efter kommun (andel av nattbefolkning i arbetsför ålder med sysselsättning), efter kön och födelse-region

	Kvinnor och män			Män			Kvinnor		
	Totalt	Inrikes födda	Utrikes födda	Totalt	Inrikes födda	Utrikes födda	Totalt	Inrikes födda	Utrikes födda
Aneby	81.9%	85.0%	54.7%	84.9%	87.1%	64.6%	78.7%	82.7%	44.6%
Gnosjö	82.2%	87.8%	68.2%	85.3%	89.7%	74.3%	78.8%	85.8%	61.7%
Mullsjö	82.2%	84.4%	63.2%	85.8%	87.3%	70.2%	78.5%	81.3%	57.5%
Habo	88.0%	89.6%	67.9%	89.9%	91.0%	72.3%	86.2%	88.0%	64.3%
Gislaved	81.5%	86.6%	64.2%	84.9%	88.8%	70.6%	77.7%	84.1%	58.2%
Vaggeryd	83.7%	87.4%	67.1%	85.8%	88.9%	71.8%	81.3%	85.8%	62.4%
Jönköping	79.7%	84.3%	59.3%	81.7%	85.6%	64.3%	77.7%	83.0%	54.3%
Nässjö	78.9%	83.8%	52.6%	81.6%	85.6%	58.4%	76.0%	81.8%	47.2%
Värnamo	83.3%	87.7%	68.3%	84.9%	88.6%	71.3%	81.7%	86.6%	65.4%
Sävsjö	80.6%	85.7%	51.4%	83.9%	88.2%	57.4%	77.0%	83.0%	45.7%
Vetlanda	82.6%	86.0%	60.3%	85.5%	88.2%	66.7%	79.6%	83.6%	53.9%
Eksjö	81.4%	84.1%	60.0%	83.0%	85.5%	61.5%	79.6%	82.6%	58.7%
Tranås	77.8%	81.0%	55.2%	80.1%	83.1%	57.5%	75.4%	78.8%	53.0%
Uppvidinge	77.7%	85.2%	49.1%	80.2%	87.0%	54.3%	74.9%	83.2%	43.1%
Lessebo	75.5%	81.7%	47.5%	77.9%	84.1%	48.9%	73.0%	79.1%	46.1%
Tingsryd	81.0%	84.2%	58.4%	82.9%	85.1%	65.4%	79.0%	83.2%	51.9%
Alvesta	80.0%	86.6%	51.9%	81.7%	88.0%	54.4%	78.0%	85.0%	49.4%
Älmhult	82.8%	87.2%	64.0%	84.9%	88.8%	67.1%	80.6%	85.5%	61.1%
Markaryd	76.6%	81.4%	57.4%	80.4%	84.1%	65.5%	72.4%	78.4%	49.1%
Växjö	77.7%	83.3%	54.7%	79.0%	84.4%	56.5%	76.3%	82.2%	52.8%
Ljungby	82.1%	86.1%	64.1%	84.1%	87.2%	69.0%	80.0%	85.0%	59.2%
Högsby	73.3%	79.0%	45.2%	76.2%	81.0%	50.4%	70.2%	76.7%	40.2%
Torsås	77.1%	79.6%	53.2%	79.0%	81.2%	55.8%	74.9%	77.7%	50.8%
Mörbylånga	83.0%	84.0%	67.0%	84.1%	85.1%	66.8%	81.9%	83.0%	67.2%
Hultsfred	74.7%	79.7%	47.7%	78.2%	82.6%	53.6%	70.7%	76.5%	41.9%
Mönsterås	79.6%	82.2%	56.3%	82.0%	84.3%	59.6%	77.1%	80.0%	53.4%
Emmaboda	78.0%	81.8%	55.8%	79.4%	82.3%	59.2%	76.5%	81.4%	53.1%
Kalmar	77.5%	80.5%	56.5%	78.3%	81.1%	58.7%	76.6%	80.0%	54.4%
Nybro	76.9%	80.2%	56.5%	79.2%	81.6%	62.8%	74.5%	78.6%	50.8%
Oskarshamn	81.2%	84.0%	62.9%	83.7%	85.9%	68.7%	78.5%	82.0%	57.4%
Västervik	77.9%	80.3%	55.8%	79.3%	81.2%	60.2%	76.5%	79.3%	51.8%
Vimmerby	81.7%	84.8%	51.7%	84.8%	87.6%	56.2%	78.3%	81.9%	47.6%
Borgholm	77.6%	79.8%	52.1%	77.8%	79.5%	56.9%	77.3%	80.2%	48.1%
Gotland	78.8%	79.9%	60.0%	79.7%	80.8%	59.6%	77.8%	79.0%	60.3%

Den demografiska utvecklingen på arbetsmarknaden, inrikes och utrikes födda (länen)

		Förvärvsarbetande 20-64 år (nattbefolkning)		Befolkning 20-64	
		Sverige	Utrikes födda	Sverige	Utrikes födda
2003	0604 Aneby	2775	159	3343	250
	0617 Gnosjö	3818	1038	4280	1366
	0642 Mullsjö	3053	215	3751	341
	0643 Habo	4434	220	5162	315
	0662 Gislaved	11792	2252	13474	3473
	0665 Vaggeryd	5154	656	6048	993
	0680 Jönköping	48551	5559	59236	9702
	0682 Nässjö	12007	844	14601	1463
	0683 Värnamo	13166	2244	14972	3174
	0684 Sävsjö	4314	304	5224	558
	0685 Vetlanda	11169	784	13311	1237
	0686 Eksjö	6916	412	8410	696
	0687 Tranås	7090	543	8790	879
	0760 Uppvidinge	3747	377	4499	587
	0761 Lessebo	3356	321	3941	549
	0763 Tingsryd	5133	328	6265	565
	0764 Alvesta	7808	810	9266	1212
	0765 Älmhult	6414	649	7529	964
	0767 Markaryd	3662	460	4518	791
	0780 Växjö	31888	3353	40082	5993
	0781 Ljungby	11183	1344	13156	2001
	0821 Högsby	2235	145	2887	384
	0834 Torsås	2839	144	3636	240
	0840 Mörbylånga	5656	200	7092	345
	0860 Hultsfred	5498	445	7087	799
	0861 Mönsterås	5434	326	6763	509
	0862 Emmaboda	3842	360	4732	593
	0880 Kalmar	25011	1713	32687	3197
	0881 Nybro	7861	653	9924	1148
	0882 Oskarshamn	11169	887	13693	1401
	0883 Västervik	14700	840	18934	1500
	0884 Vimmerby	6695	251	8100	486
	0885 Borgholm	4282	170	5634	310

	0980 Gotland	24042	806	31608	1531
2012	0604 Aneby	2764	205	3252	375
	0617 Gnosjö	3376	1051	3844	1540
	0642 Mullsjö	2881	252	3413	399
	0643 Habo	4966	286	5545	421
	0662 Gislaved	10816	2372	12495	3696
	0665 Vaggeryd	5225	905	5979	1349
	0680 Jönköping	51739	8226	61350	13871
	0682 Nässjö	11446	1327	13663	2522
	0683 Värnamo	12618	2849	14394	4171
	0684 Sävsjö	4251	452	4958	880
	0685 Vetlanda	10705	1139	12443	1890
	0686 Eksjö	6709	622	7974	1036
	0687 Tranås	6876	666	8486	1207
	0760 Uppvidinge	3418	513	4011	1045
	0761 Lessebo	2898	372	3547	783
	0763 Tingsryd	4739	454	5630	778
	0764 Alvesta	7375	1043	8520	2008
	0765 Älmhult	6202	1070	7110	1672
	0767 Markaryd	3303	585	4060	1019
	0780 Växjö	33310	5364	39985	9811
	0781 Ljungby	10791	1789	12527	2792
	0821 Högsby	1998	231	2529	511
	0834 Torsås	2635	184	3312	346
	0840 Mörbylånga	6023	309	7167	461
	0860 Hultsfred	4930	554	6184	1162
	0861 Mönsterås	5146	396	6258	703
	0862 Emmaboda	3416	400	4174	717
	0880 Kalmar	26479	2724	32878	4821
	0881 Nybro	7387	829	9216	1467
	0882 Oskarshamn	10530	1212	12532	1927
	0883 Västervik	13978	1044	17407	1871
	0884 Vimmerby	6501	415	7663	803
	0885 Borgholm	4019	233	5035	447
	0980 Gotland	24336	1154	30443	1924

Utbildningsnivå 30-34 åringar, Småland med öarna

		Förgymnasial utb.	Gymnasial utb (2> år)	Eftergymnasial (2>år)
Män	06 Jönköpings län	13.0%	50.9%	33.4%
	07 Kronobergs län	12.3%	47.0%	36.8%
	08 Kalmar län	13.3%	51.7%	32.6%
	09 Gotlands län	12.9%	54.1%	31.3%
	Småland med öarna	12.9%	50.3%	33.9%
	Riket	12.4%	42.1%	41.8%
Kvinnor	06 Jönköpings län	8.7%	40.0%	49.5%
	07 Kronobergs län	9.5%	35.3%	52.4%
	08 Kalmar län	9.6%	37.8%	50.6%
	09 Gotlands län	8.3%	44.3%	45.3%
	Småland med öarna	9.1%	38.5%	50.2%
	Riket	8.9%	32.5%	55.9%
Kvinnor och män	06 Jönköpings län	10.9%	45.6%	41.2%
	07 Kronobergs län	10.9%	41.4%	44.3%
	08 Kalmar län	11.6%	45.1%	41.1%
	09 Gotlands län	10.6%	49.3%	38.2%
	Småland med öarna	11.1%	44.6%	41.8%
	Riket	10.7%	37.4%	48.7%

Andel med fullföljd gymnasieutbildning (20-åringar) 2010-2013

Kod	Huvudmän	Fullföljd utb. inom 4 år, andel (%) av nybörjare totalt, folkbokförda i komm.			
		2010	2011	2012	2013
06	Jönköpings län	81	80	80	80
07	Kronobergs län	80	80	79	80
08	Kalmar län	80	78	81	80
09	Gotlands län	78	76	81	78
	Riket totalt	76	76	77	77